

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет обліку та податкового менеджменту

Кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «Податковий менеджмент»

Галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

Спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**на тему: «Адміністрування податку на додану вартість в умовах
реформування податкового законодавства на АТ ПУМБ»**

Здобувача: Кухаренка Артура Олександровича

Науковий керівник: канд.екон.наук, доцент
кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу,
Федорченко О.Є.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Ловінська Л.Г.

(підпис)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 56 сторінки, 4 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел з 30 найменувань, 11 додатків.

«Адміністрування податку на додану вартість в умовах реформування податкового законодавства в АТ ПУМБ»

Об'єктом дослідження є процес обліку та адміністрування розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних, організаційних та практичних засад адміністрування розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість.

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні теоретичних і організаційно-методичних засад системи обліку розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість, а також розробка практичних рекомендацій щодо її удосконалення.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- ❧ розкрити сутність податку на додану вартість та його роль в системі непрямого оподаткування;
- ❧ окреслити нормативно-правове регулювання обліку розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість;
- ❧ дослідити побудову адміністрування процесу та організацію обліку розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість на підприємстві;
- ❧ розкрити методику обліку та адміністрування розрахунків за податком на додану вартість;
- ❧ окреслити напрями удосконалення обліку розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість на підприємстві.
- ❧ розкрити алгоритм розблокування податкових накладних
- ❧ розкрити методику заповнення податкових накладних за ПДВ.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. В кваліфікаційній бакалаврській роботі надано пропозиції в частині удосконалення облікового забезпечення розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість на підприємстві.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024.

Рік захисту роботи: 2024.

Ключові слова: податок, податкова накладна, розблокування податкових накладних, облік, нормативно-правове регулювання, податкове навантаження, закон, розрахунки, звіт, заявка, декларація, податкові платежі, управління, податковий кредит, податкове зобов'язання, адміністрування.

ЗМІСТ:

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ОБЛІКУ	
РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	
.....	7
1.1 Сутність та значення податку на додану вартість в системі непрямого оподаткування	7
1.2 Особливості формування податкових накладних та Податкової декларації з податку на додану вартість.....	18
1.3 Нормативно-правове регулювання обліку розрахунків з бюджетом за ПДВ	22
РОЗДІЛ 2	
АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА	
ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	34
2.1 Організація обліку та адміністрування розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість на підприємстві АТ «ПУМБ»	34
2.2 Методика обліку розрахунків за податком на додану вартість в АТ «ПУМБ»	43
2.3 Напрями удосконалення обліку розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість	49
ВИСНОВОК	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

Адміністрування податку на додану вартість (ПДВ) в Україні стає все більш актуальною, особливо в контексті постійного реформування податкового законодавства. Це має кілька причин, які варто розглянути детальніше.

По-перше, постійні зміни в Податковому кодексі України та інших законодавчих актах, що регулюють оподаткування, ускладнюють адміністрування ПДВ для платників податків та контролюючих органів. Ці зміни вимагають від усіх зацікавлених сторін постійного оновлення своїх знань та навичок для відповідності новим правилам.

По-друге, боротьба з ухиленням від сплати податків, включаючи ПДВ, є надзвичайно важливою для забезпечення стабільних надходжень до бюджету. Реформування системи адміністрування ПДВ має на меті підвищити ефективність стягнення цього податку та зменшити рівень тіньової економіки.

По-третє, інтеграція України з Європейським Союзом ставить перед країною завдання гармонізації її податкового законодавства з європейськими стандартами. Це стосується і адміністрування ПДВ, яке має свої власні особливості в країнах ЄС.

Крім того, розвиток цифрових технологій надає можливість застосування їх у сфері адміністрування ПДВ, що може значно полегшити та прискорити цей процес, а також зробити його більш прозорим та ефективним.

Не останню роль відіграє захист прав платників податків. Важливо, щоб система оподаткування була справедливою та прозорою, щоб уникнути недобросовісної практики та забезпечити справедливий підхід до всіх учасників ринку.

Отже, актуальність теми адміністрування ПДВ в умовах реформування податкового законодавства в Україні неоспорима. Реформи у цій сфері спрямовані на збільшення надходжень до бюджету, спрощення ведення бізнесу,

зменшення тіньової економіки, покращення інвестиційного клімату та інтеграцію України з ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні ПДВ відіграє ключову роль у фінансуванні державного бюджету та регулюванні економіки. Проте дослідники визначають кілька проблем, що виникають у зв'язку з цією системою оподаткування.

По-перше, однією з найбільш важливих проблем є висока ставка ПДВ в Україні порівняно з іншими країнами Європи. Це призводить до підвищення вартості продукції та послуг, що може негативно впливати на конкурентоспроможність підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Для розв'язання цієї проблеми можна розглянути можливість поступового зниження ставок ПДВ для певних галузей, що стимулюватиме підприємства до розвитку та зменшення цін на їхню продукцію.

По-друге, складність адміністрування ПДВ є ще однією проблемою, що турбує. Важкість в обчисленні, звітності та виплати ПДВ може стати перешкодою для розвитку бізнесу, особливо для малих та середніх підприємств. Для вирішення цієї проблеми можна запровадити програми спрощення адміністративних процедур та надати підприємствам доступ до онлайн-платформ для автоматизованого обліку та звітності.

По-третє, проблема шахрайства з ПДВ є серйозним викликом для системи оподаткування в Україні. Недостатня контроль і недобросовісність деяких підприємств призводять до втрати значних сум грошей для державного бюджету. Для боротьби з цією проблемою необхідно посилити контроль з боку податкових органів та впровадити строгіші санкції для порушників.

Крім того, важливо враховувати вплив ПДВ на інвестиційну діяльність підприємств. З одного боку, високі податкові навантаження можуть зменшити інвестиційну активність, а з іншого - стимулювати інвестиції в модернізацію та розвиток. Тому важливо збалансувати ставки ПДВ таким чином, щоб

забезпечити стимулювання інвестиційної діяльності, але не на шкоду фінансовим можливостям підприємств.

Узагальнюючи, вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу та впровадження реформ у систему ПДВ, з урахуванням кращих практик із західної Європи та інших країн. Тільки так можна забезпечити стабільність фінансів, сприяти розвитку бізнесу та підтримати економічний зріст України.

Мета і завдання дослідження: вивчення та узагальнення актуальних проблем адміністрування податку на додану вартість в Україні в умовах реформування податкового законодавства та розробка практичних рекомендацій щодо його удосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- Проаналізувати сучасний стан адміністрування ПДВ в Україні.
- Дослідити вплив реформування податкового законодавства на адміністрування ПДВ.
- Визначити основні проблеми адміністрування ПДВ в Україні.
- Розробити рекомендації щодо вдосконалення системи адміністрування ПДВ.

Об'єкт дослідження: є система адміністрування податку на додану вартість в Україні.

Предмет дослідження: теоретичні, методичні, організаційні та практичні засади адміністрування податку на додану вартість в умовах реформування податкового законодавства.

Методи дослідження: Для досягнення мети та завдань дослідження в роботі використовувались наступні методи:

- Аналіз наукової та навчальної літератури, нормативно-правових актів з питань адміністрування ПДВ.
- Систематизація та узагальнення отриманих даних.

- Порівняльний аналіз різних систем адміністрування ПДВ.
- Моделювання процесів адміністрування ПДВ.
- Експертні оцінки фахівців у сфері податкового права.

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що воно вносить нові знання про актуальні проблеми адміністрування ПДВ в Україні в умовах реформування податкового законодавства.

Методична значущість дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо вдосконалення системи адміністрування ПДВ, які можуть бути використані в науковій та практичній роботі.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані для удосконалення системи адміністрування ПДВ в Україні, що сприятиме збільшенню надходжень до бюджету, спрощенню ведення бізнесу, зменшенню обсягів тіньової економіки, покращенню інвестиційного клімату та інтеграції України з ЄС.

Використання отриманих результатів дослідження можливе в таких напрямках:

- Вдосконалення нормативно-правової бази з питань адміністрування ПДВ.
- Розроблення методів та інструментів адміністрування ПДВ.
- Навчання платників податків та контролюючих органів з питань адміністрування ПДВ.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

1.1 Сутність та значення податку на додану вартість в системі непрямого оподаткування

ПДВ (податок на додану вартість) є одним з типів непрямих податків, який застосовується на кожному етапі переміщення товару від виробника до кінцевого споживача.

Об'єктом оподаткування ПДВ є додана вартість, яка складається з суми різних елементів, таких як заробітна плата, нарахування на зарплату, амортизація, прибуток, відсотки та інші, а також з різниці між вартістю реалізованої продукції та вартістю матеріалів та послуг, закуплених у інших суб'єктів господарювання.

Однак існують проблеми в обчисленні ПДВ через відсутність чіткої системи в бухгалтерських регістрах для відображення розміру доданої вартості. Це потребує відповідної інформаційної бази, спеціальної системи обліку та контролю.

Система ПДВ включає такі елементи, як платники ПДВ, база оподаткування, ставки податку, податкове зобов'язання, податковий кредит, об'єкт оподаткування, бюджетне відшкодування, податкові пільги та податкова звітність.

Додана вартість визначається як приріст вартості продукту, виробленого підприємством, до вартості використаних у виробництві матеріальних ресурсів. Це можна розглядати як вартість, створена підприємством без урахування

попередніх витрат, або як валовий дохід, призначений для оплати факторів виробництва.

Україна відрізняється від країн Європейського Союзу у системі оподаткування, де податок на додану вартість (ПДВ) є основним джерелом надходжень до бюджету. У відміну від ЄС, де значну частину доходів бюджету забезпечує податок з доходів фізичних осіб, в Україні ПДВ є першочерговим у формуванні доходів держави.

Важливо відзначити, що механізм адміністрування ПДВ свідчить про те, що цей податок не обмежується тільки оподаткуванням доданої вартості, а фактично є оподаткуванням загальної вартості товару. Об'єктом оподаткування є саме вартість товару, що відображається у Податковому кодексі України. Відсутність терміну "додана вартість" у податковому законодавстві свідчить про необхідність уточнення цієї категорії та надання їй визначення в Податковому кодексі для відповідності понятійній базі.

Товари та послуги, що підлягають оподаткуванню ПДВ: В Україні податок на додану вартість (ПДВ) є одним із ключових інструментів наповнення державного бюджету. Згідно з Податковим кодексом України (ПКУ), ПДВ застосовується до широкого спектру товарів і послуг, що постачаються на митній території країни. Цей податок забезпечує значні надходження до бюджету і впливає на економічну діяльність як підприємств, так і споживачів. Нижче детально розглянемо основні групи товарів і послуг, що підлягають оподаткуванню ПДВ в Україні (Таблиця 1.1.)

Продовольчі товари та напої. До основних продовольчих товарів, які підлягають оподаткуванню ПДВ, належать більшість продуктів харчування та напоїв. Однак деякі категорії мають певні винятки. Зокрема, хліб, молоко, м'ясо, дитяче харчування та деякі лікарські засоби не оподатковуються або мають знижені ставки ПДВ. Це зроблено з метою підтримки соціально вразливих верств населення та забезпечення доступності основних продуктів харчування.

Таблиця 1.1 – Послуги, що підлягають оподаткуванню ПДВ

Тип ПДВ	Ставка	Опис	Приклади
Загальна	20%	Застосовується до більшості товарів та послуг	Продукти харчування (за винятком деяких), одяг, взуття, побутова техніка, електроніка, послуги ресторанів, готелів, транспортні послуги
Спеціальна (знижена)	7%	Застосовується до певних категорій товарів та послуг	Сільськогосподарська продукція (за винятком деяких), тварини, тепла енергія, послуги з культурно-мистецьких заходів (показ вистав, концертів, кінофільмів), екскурсії у музеях та зоопарках, послуги з демонстрації фільмів для осіб з обмеженими можливостями, послуги з проживання в готелях (до 2023 року)
Спеціальна (підвищена)	14%	Застосовується до деяких продуктів харчування	Зернові та олійні культури, цукровий буряк
Звільнена від ПДВ	0%	Експорт товарів за межі митної території України, певні послуги (послуги з продажу цінних паперів, послуги з управління активами інвестиційних фондів, оренда земельних ділянок сільськогосподарського призначення)	

Табл. 1.1. Джерело: сформовано автором

Тютюнові вироби. Усі види тютюнових виробів, включаючи сигарети, сигари та кальянний тютюн, підлягають оподаткуванню ПДВ. Окрім того, тютюнові вироби оподатковуються акцизним збором, що додатково збільшує їхню вартість. Це частина стратегії уряду щодо зменшення споживання тютюнових виробів через підвищення їхньої ціни.

Алкогольні напої. Оподаткуванню ПДВ підлягають усі види алкогольних напоїв, за винятком пива, яке оподатковується акцизом. Це включає вино, лікери, горілку та інші міцні напої. Алкогольні напої також підлягають акцизному збору, що є частиною державної політики щодо контролю за споживанням алкоголю.

Пальне та енергоносії. ПДВ накладається на продаж бензину, дизельного пального, газу, електроенергії та теплової енергії. Оскільки ці ресурси є критично важливими для функціонування економіки, їх оподаткування забезпечує значні бюджетні надходження. Це також впливає на вартість продукції та послуг, які використовують ці енергоносії.

Транспортні послуги. Перевезення пасажирів та вантажів усіма видами транспорту (автомобільним, залізничним, авіаційним, водним) підлягає оподаткуванню ПДВ. Це включає як внутрішні перевезення, так і міжнародні транспортні послуги, що здійснюються на території України. Оподаткування цих послуг сприяє розвитку інфраструктури та забезпечує необхідні фінансові ресурси для підтримки транспортної системи.

Послуги поштового та телекомунікаційного зв'язку. Поштові послуги, послуги фіксованого та мобільного телефонного зв'язку, а також доступ до Інтернету також підлягають оподаткуванню ПДВ. Ці послуги є невід'ємною частиною сучасного суспільства, і їхнє оподаткування допомагає фінансувати розвиток інформаційних технологій та комунікаційної інфраструктури.

Послуги з тимчасового розміщення. Послуги готелів, мотелів, хостелів, кемпінгів та інших закладів тимчасового розміщення оподатковуються ПДВ. Туристична галузь є важливою складовою економіки, і оподаткування цих послуг сприяє розвитку туристичної інфраструктури та покращенню якості обслуговування гостей країни.

Послуги з харчування. Послуги кафе, ресторанів, барів також підлягають оподаткуванню ПДВ. Гастрономічний сектор відіграє важливу роль у підтримці національної культури та залученні туристів, а також забезпечує значні податкові надходження до бюджету.

Послуги з розваг. Послуги кінотеатрів, театрів, концертних залів, музеїв, парків розваг та інших розважальних закладів оподатковуються ПДВ. Ці послуги сприяють культурному розвитку суспільства та є важливими для підтримки культурної спадщини та дозвілля населення.

Послуги з ремонту та обслуговування. До цієї категорії входять послуги з ремонту побутової техніки, автомобілів, комп'ютерної техніки, а також ремонт та обслуговування нерухомості. Наприклад, ремонт побутової техніки: послуги з ремонту холодильників, пральних машин, кондиціонерів та інших приладів є

необхідними для підтримки їхньої функціональності та продовження терміну служби. Оподаткування ПДВ таких послуг забезпечує фінансову підтримку для сервісних компаній і сприяє якості наданих послуг.

Ремонт автомобілів: це включає технічне обслуговування, ремонт двигунів, фарбування кузова та інші види робіт, які забезпечують безпеку та надійність транспортних засобів. ПДВ на ці послуги допомагає фінансувати інфраструктуру та розвиток автомобільного сервісу.

Ремонт комп'ютерної техніки: послуги з ремонту та обслуговування комп'ютерів, ноутбуків, серверів та іншої техніки є критично важливими для підтримки бізнес-процесів та особистих потреб. Оподаткування ПДВ сприяє розвитку цієї галузі та підтримує її конкурентоспроможність.

Ремонт та обслуговування нерухомості: включає ремонтні роботи, технічне обслуговування будівель, систем опалення, вентиляції та кондиціонування, водопостачання та каналізації. Це необхідно для збереження функціональності та безпеки житлових і комерційних об'єктів.

Послуги з оренди

Оренда різних видів майна також підлягає оподаткуванню ПДВ. Це стосується:

Оренда нерухомості: включає оренду житлових і комерційних приміщень. Оподаткування ПДВ сприяє регулюванню ринку нерухомості, забезпечує захист прав орендарів і орендодавців, а також фінансує інфраструктурні проекти.

Оренда транспортних засобів: включає оренду автомобілів, вантажівок, автобусів, а також спеціалізованої техніки. ПДВ на ці послуги допомагає підтримувати автопарки в належному стані та забезпечує розвиток логістичної галузі.

Оренда обладнання: стосується оренди будівельного, промислового, офісного та іншого обладнання. Це дозволяє підприємствам ефективно

використовувати ресурси, зменшуючи витрати на придбання власного обладнання.

Послуги з надання інформації та комп'ютерних послуг

У сучасному світі інформаційні технології та комп'ютерні послуги є невід'ємною частиною бізнесу та повсякденного життя. Оподаткуванню ПДВ підлягають:

Розробка програмного забезпечення: створення нових програмних продуктів, їхня підтримка та оновлення. Це включає як стандартні рішення, так і індивідуальні розробки для конкретних потреб клієнтів.

Веб-дизайн: послуги з розробки та підтримки веб-сайтів, що включають дизайн, програмування, контент-менеджмент. ПДВ на ці послуги сприяє розвитку інтернет-індустрії та покращенню якості цифрових продуктів.

Хостинг: послуги з надання серверного простору для розміщення веб-сайтів та інших інтернет-ресурсів. Оподаткування цих послуг забезпечує підтримку інфраструктури інтернету.

Послуги з доступу до інформаційних ресурсів: включає підписки на інформаційні бази даних, використання онлайн-платформ для навчання та роботи. Це важливо для доступу до знань та інформації, необхідних для професійного розвитку та бізнес-діяльності.

Інші послуги

До цієї категорії належать різноманітні послуги, що підлягають оподаткуванню ПДВ:

Послуги з охорони: забезпечення безпеки об'єктів, охорона особистих та корпоративних інтересів. Оподаткування таких послуг сприяє підвищенню рівня безпеки в суспільстві.

Аудиторські та бухгалтерські послуги: перевірка фінансової звітності, ведення бухгалтерського обліку. Це забезпечує фінансову прозорість та відповідність законодавству.

Консалтингові послуги: консультації з управління, маркетингу, фінансів, стратегічного планування. Оподаткування цих послуг підтримує розвиток бізнесу та підвищення його ефективності.

Послуги з перекладу: усний та письмовий переклад документів, текстів, мовних супроводів. Це важливо для міжнародної комунікації та співпраці.

Послуги з навчання: різноманітні курси, тренінги, семінари, що сприяють професійному розвитку та підвищенню кваліфікації.

Винятки з оподаткування:

На перший погляд, поняття 0% ставки ПДВ та товарів, які не підпадають під ПДВ, можуть здатися схожими. Проте між ними існує суттєва різниця, яка має значний вплив на оподаткування та облік операцій з товарами та послугами.

Визначення:

0% ставка ПДВ означає, що до певної групи товарів або послуг застосовується податок на додану вартість (ПДВ), але його ставка дорівнює нулю. Це означає, що формально ПДВ сплачується, але його сума становить 0 грн. Важливо зазначити, що операції, які оподатковуються за ставкою 0%, зберігають право на податковий кредит. Це дає можливість підприємствам, які здійснюють такі операції, відшкодовувати ПДВ, сплачений на попередніх етапах виробництва або закупівлі товарів та послуг.

Товари, які не підпадають під ПДВ, включають товари та послуги, які взагалі не є об'єктом оподаткування ПДВ. Це означає, що до них не застосовується ПДВ і вони не оподатковуються цим податком. Операції з такими товарами та послугами не дають права на податковий кредит. Підприємства, які здійснюють такі операції, не можуть відшкодовувати ПДВ, сплачений на попередніх етапах.

Приклади:

0% ставка ПДВ зазвичай застосовується до операцій, які є важливими для економічної політики держави або стимулювання експорту. Наприклад, експорт

товарів з України оподатковується за ставкою 0%, що дозволяє виробникам повернути собі сплачений ПДВ на попередніх етапах. Інші приклади включають послуги з навчання дітей, де держава підтримує освіту, та медичні послуги, де держава намагається зробити медицину доступнішою.

Товари, які не підпадають під ПДВ, включають специфічні види діяльності, які законодавець вважає недоцільним обкладати ПДВ. Наприклад, послуги з продажу цінних паперів, які мають свою специфіку і оподатковуються іншими податками. Послуги з управління активами інвестиційних фондів також звільнені від ПДВ, оскільки ця сфера регулюється іншими фінансовими нормативами. Оренда земельних ділянок сільськогосподарського призначення звільняється від ПДВ для підтримки сільськогосподарського сектору.

Таким чином, розуміння різниці між 0% ставкою ПДВ і товарами, які не підпадають під ПДВ, є важливим для коректного ведення бухгалтерського обліку та правильного розрахунку податкових зобов'язань. Ці відмінності впливають на фінансовий стан підприємств, їх податкове навантаження та можливість відшкодування ПДВ. У кінцевому підсумку, це знання допомагає підприємствам ефективно планувати свою діяльність та уникати податкових ризиків

0% ставка ПДВ передбачає, що постачальники товарів та послуг, які підпадають під цю ставку, мають право на відшкодування ПДВ, сплаченого ними при придбанні товарів та послуг, необхідних для здійснення своїх операцій. Це означає, що навіть якщо ставка ПДВ для таких товарів і послуг дорівнює нулю, підприємства можуть отримати повернення податку, сплаченого на попередніх етапах. Для покупців це означає, що вони не сплачують ПДВ при придбанні таких товарів та послуг.

Товари, які не підпадають під ПДВ, взагалі не є об'єктом оподаткування ПДВ. Це означає, що постачальники таких товарів та послуг не мають права на відшкодування ПДВ, сплаченого ними при придбанні товарів та послуг для

здійснення своєї діяльності. Відповідно, покупці таких товарів і послуг також не сплачують ПДВ при їх придбанні.

Облік:

0% ставка ПДВ вимагає від постачальників вести окремий облік таких операцій. У податковій декларації з ПДВ окремо відображаються операції, що оподатковуються за нульовою ставкою. Це забезпечує прозорість і контроль за такими операціями, що дозволяє уникати помилок і зловживань.

Для товарів, які не підпадають під ПДВ, окремий облік таких операцій не ведеться, і вони не відображаються у податковій декларації з ПДВ. Це спрощує облік для підприємств, але позбавляє їх можливості відшкодування сплаченого ПДВ.

Незважаючи на те, що до товарів та послуг, які оподатковуються за 0% ставкою ПДВ, формально застосовується ПДВ, їх кінцева ціна для покупців не включає цей податок. Аналогічно, товари та послуги, які не підпадають під ПДВ, також не включають ПДВ до своєї кінцевої ціни. Проте ключова різниця полягає у праві на відшкодування: при 0% ставці ПДВ постачальник має право на відшкодування ПДВ, сплаченого ним раніше, а при операціях з товарами та послугами, які не підпадають під ПДВ, таке право відсутнє.

Вплив на бізнес. Розуміння цієї різниці є критичним для ведення бізнесу. Правильне визначення категорії товарів та послуг дозволяє підприємствам ефективно планувати свої фінансові стратегії, уникати податкових ризиків і зберігати конкурентоспроможність. Відсутність права на відшкодування ПДВ при операціях з товарами та послугами, які не підпадають під ПДВ, може суттєво вплинути на витрати підприємства. З іншого боку, можливість відшкодування ПДВ при 0% ставці може зменшити податкове навантаження і покращити фінансові показники.

Отже, розуміння різниці між 0% ставкою ПДВ та товарами, які не підпадають під ПДВ, є важливим для правильного ведення бухгалтерського

обліку та оптимізації податкових зобов'язань підприємств. Це знання допомагає уникати помилок, ефективно управляти податковими ризиками та забезпечувати стабільний фінансовий розвиток.

Загальна ставка ПДВ. Спеціальні ставки ПДВ для окремих товарів та послуг:

Податок на додану вартість (ПДВ) в Україні є одним з основних джерел надходження до державного бюджету і застосовується до товарів та послуг, що постачаються на території країни. Він має два типи ставок: загальну і спеціальні.

Загальна ставка ПДВ складає 20% і застосовується до більшості товарів та послуг, що продаються в Україні.

Спеціальні ставки ПДВ, зазвичай менші, існують для певних категорій товарів та послуг і становлять 7%. Ці ставки застосовуються до таких категорій товарів та послуг:

З введенням зниженої ставки ПДВ на 7% для певних товарів та послуг в Україні з 1 березня 2021 року до 31 грудня 2023 року, було встановлено певні зміни в оподаткуванні. Ці зміни спрямовані на підтримку певних секторів економіки, зокрема сільськогосподарського сектора та культурно-мистецької сфери.

Основні категорії товарів та послуг, які підпадали під знижену ставку ПДВ, включали сільськогосподарську продукцію, тварин, а також послуги з постачання теплової енергії. Це рішення сприяло підтримці аграрного сектору та забезпеченню доступної енергії для населення.

Згодом, станом на 1 січня 2024 року, більшість з цих товарів та послуг повернулися до стандартної ставки ПДВ у розмірі 20%. Однак залишилися винятки, зокрема послуги з культурно-мистецьких заходів, екскурсій у музеях та зоопарках, а також послуги з демонстрації фільмів для осіб з обмеженими можливостями.

З початку дії змін до Податкового кодексу України з 23 грудня 2020 року відбулися значні зміни в оподаткуванні ПДВ у сфері культури, туризму та креативних індустрій. Ці зміни відкривають нові можливості та сприяють розвитку цих галузей. Основні положення варто розглянути детальніше.

По-перше, введено застосування зниженої ставки ПДВ у розмірі 7% для ряду послуг, пов'язаних з культурно-мистецькими заходами, таких як показ вистав, концертів, кінофільмів, а також екскурсії у музеях та зоопарках. Це сприятиме збільшенню доступності культурних подій для громадськості та стимулюванню культурного життя в країні.

По-друге, упроваджено звільнення від оподаткування ПДВ для деяких видів послуг та робіт у сфері кінематографії, зокрема для національних фільмів та їх виробництва, реставрації кінематографічної спадщини. Це стимулює розвиток національної кінематографії та підтримку української культурної спадщини.

Третє, встановлено тимчасове застосування ставки 7% ПДВ для послуг з проживання в готелях до 2023 року. Ця ініціатива спрямована на підтримку туристичної галузі та приваблення туристів до України.

Варто зазначити, що ці зміни не лише стимулюють розвиток культурних та туристичних індустрій, але й покликані сприяти підвищенню економічного потенціалу країни. Однак для коректного використання цих норм необхідно дотримуватися вимог Податкового кодексу України та інших законодавчих актів та уникати порушень податкового законодавства.

Однією з основних аспектів оподаткування в Україні є ставка ПДВ на продукти, яка становить 14%. Ця ставка застосовується до ряду продуктів сільськогосподарського походження, зокрема до зернових та олійних культур, а також до цукрового буряка. Важливо зазначити, що вищезгадана ставка не застосовується до всього товару з відповідних груп УКТ ЗЕД, а лише до певних підгруп.

Наприклад, операції з експорту сільськогосподарської продукції за межі митної території України в митному режимі експорту звільняються від оподаткування ПДВ, що означає застосування ставки 0%.

Для оформлення операцій, що підлягають 14% ПДВ, використовуються спеціальні форми податкової накладної та розрахунку коригування до податкової накладної, які були затверджені відповідними нормативними актами.

У разі повернення товарів або зміни їх вартості після постачання, податкові зобов'язання коригуються шляхом розрахунку коригування до податкової накладної. Значення податкового кредиту з ПДВ формується на підставі сплаченого або нарахованого ПДВ при придбанні товарів чи послуг, що використовуються в оподатковуваних операціях та зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних.

1.2 Особливості формування податкових накладних та Податкової декларації з податку на додану вартість

У сфері оподаткування важливим інструментом для підприємств є податкові накладні та декларації з податку на додану вартість (ПДВ). Ці документи не лише підтверджують здійснення операцій, але й слугують основою для розрахунку податкових зобов'язань. Дотримання вимог щодо їх складання та подання є критично важливим для підприємств, оскільки неправильне заповнення може призвести до штрафів та інших санкцій.

Податкові накладні

Податкова накладна є офіційним документом, який підтверджує факт постачання товарів або послуг, оподатковуваних ПДВ. Вона складається продавцем товарів або послуг і передається покупцю. Це ключовий документ,

який використовується для підтвердження податкового кредиту та податкових зобов'язань.

Обов'язкові реквізити податкової накладної (Рис 1.1.):

Дата складання: Дата, коли накладна була створена.

Номер: Унікальний номер податкової накладної.

Ідентифікаційний код продавця та покупця: Податкові номери обох сторін угоди.

Назва товарів/послуг: Повна назва товарів або послуг, що постачаються.

Кількість товарів/послуг: Кількісні показники товарів або послуг.

Ціна за одиницю товару/послуги: Вартість одного товару або послуги без ПДВ.

Сума ПДВ: Сума податку на додану вартість, що нараховується на постачання.

Загальна сума з ПДВ: Повна вартість товару або послуги з урахуванням ПДВ.

Підпис та печатка продавця: Засвідчення документу.

Важливо, щоб податкова накладна була заповнена чітко, без помилок та виправлень, адже це впливає на її дійсність. Детальніше вищезазначену інформацію можна побачити на рисунку 1.2

Рисунок 1.2 – Податкова накладна [1]

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА

Постачальник (продавець)

ТОВ «Евразійськ»

(найменування, прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) - для фізичної особи - підприємця)

5 9 5 5 5 0 5 5 5 5 5 5 5
5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5

(індивідуальний податковий номер)
(номер філії)¹

Отримувач (покупець)

ПП «Літо»

(найменування, прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) - для фізичної особи - підприємця)

5 5 5 5 5 0 5 5 5 5 5 5 5
5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5

(індивідуальний податковий номер)
(номер філії)¹

Розділ А

I	Загальна сума коштів, що підлягають оплаті, з урахуванням податку на додану вартість	109500,00
II	Загальна сума податку на додану вартість, у тому числі:	
III	загальна сума податку на додану вартість за основним ставкою	18750,00
IV	загальна сума податку на додану вартість за ставкою 7 %	18750,00
V	загальна сума податку на додану вартість за ставкою 14 %	
VI	Усього обсяги постачання за основним ставкою (сума ставок 70)	
VII	Усього обсяги постачання за ставкою 7 % (сума ставок 7)	91750,00
VIII	Усього обсяги постачання при експорті товарів за ставкою 14 % (сума ставок 14)	
IX	Усього обсяги постачання при експорті товарів за ставкою 8 % (сума ставок 8)	
X	Усього обсяги постачання на внутрішній ринок України за ставкою 0 % (сума ставок 90)	
XI	Усього обсяги операцій, здійснених під оподаткування (сума ставок 90)	
XII	Дані щодо зворотної (заставної) тари	

Розділ Б

№ з/п	Опис (номіклатура) товарів/послуги продажу	Код			Одиниця виміру товару/послуги		Кількість (об'єм, обсяг)	Шлях постачання одиниці товару / послуги або максимальна роздрібна ціна товари/бес урахування податку на додану вартість	Код ставка	Код пілліж	Обсяг постачання (без оподаткування) (без урахування податку на додану вартість)	Сума податку на додану вартість
		товару згідно з УКТ ЗЕД	описи експортованого товару ²	послуги згідно з ДКПП	умовне позначення (символіка)	код						
1	2	3.1	3.2	3.3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Хлібів хрусткі	1905			шт.	2112	2000	25,00	20		50000,00	10000,00
2	Пиріжки	1905			шт.	2112	500	82,50	20		41250,00	8250,00

Сума податку на додану вартість, включеної (сплаченої) у ціну з постачання товарів/послуг, зазначеної у цій накладній, визначеної правильно, відповідала сумі податкових зобов'язань продавця.

Послуга (услуга/операція) особи / фізичної особи (закопійована)

Марка ФІЛІВІНКО
 (Власне ім'я ГРН/ВНПД)

2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1

(інтерв'альний номер облікової партії списочної податки або серія (за наявності) та номер паспорту)³

Декларація з ПДВ є звітним документом, що містить інформацію про суми нарахованого та сплаченого ПДВ за певний звітний період. Цей документ подається платниками ПДВ до органів Державної фіскальної служби (ДФС).

Основні розділи Декларації з ПДВ (рис. 1.2)

Розділ I "Податкові зобов'язання": Тут відображаються всі суми нарахованого ПДВ з постачання товарів/послуг. Це сума ПДВ, яку підприємство зобов'язане сплатити до бюджету.

Розділ II "Податковий кредит": Включає інформацію про суми ПДВ, включені до складу витрат, на яку платник має право. Це сума ПДВ, яку підприємство може віднести до податкового кредиту.

Розділ III "Виправлення помилок": Використовується для коригування раніше поданих даних, якщо виявлені помилки або неточності.

Розділ IV "Додатки": Містить додаткові відомості, які неможливо відобразити в основних розділах. Ці додатки надають детальнішу інформацію щодо специфічних аспектів оподаткування. Розглянемо вищезазначене детальніше на рисунку 1.3

Рисунок 1.3 – Декларація з ПДВ [2]

своєю власноручною (привласни, не а, не підписи (за наявності)) платівка податків згідно з реєстраційними документами, дата та номер документа (угод))

031	Податковий номер платівки податку ¹ або серія (за наявності) та номер паспорта ²	12345678
04	Індивідуальний податковий номер платівки податку на додачу вартість	1234567891
05	Податкова адреса вул. Пухова, 117, офіс № 5, м. Чернігів, 14032	Почтовий індекс 1 4 0 3 2
		Телефон 0462-703-791
		Електронна адреса ndi@gmail.com

Декларація подається до **Чернігівська державна податкова інспекція Головного управління ДПС у Чернігівській області**
(найменування контролюючого органу, до якого подається заявність)

Код рядка	Код податку	І. ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	(грн)	
			Обсяги поставлення (без податку на додачу вартість) колонка А	Сума податку на додачу вартість колонка Б
1		Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою та ставками 7 % і 14 %, крім ввезення товарів на митну територію України:	x	x
1.1	Д1	операції, що оподатковуються за основною ставкою	710000	142000
1.2	Д1	операції, що оподатковуються за ставкою 7 %		
1.3	Д1	операції, що оподатковуються за ставкою 14 %		
2		Операції з вивезення товарів за межі митної території України	x	x
2.1		операції, що оподатковуються за нульовою ставкою		0
2.2		операції, що звільнені від оподаткування		x
3		Інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою		0
4		Нараховано податкових зобов'язань відповідно до пункту 198.5 статті 198 та пункту 199.1 статті 199 розділу V Податкового кодексу України (далі – Кодекс) за операціями, що оподатковуються за:	x	x
4.1	Д1, Д6	основною ставкою		
4.1.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань		
4.2	Д1, Д6	ставкою 7 %		
4.2.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань		
4.3	Д1, Д6	ставкою 14 %		
4.3.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань		
5	Д5	Операції, що не є об'єктом оподаткування, операції з поставлення послуг за межами митної території України та послуг, місце поставлення яких визначено відповідно до пунктів 185.2, 186.3 статті 186 розділу V Кодексу за межами митної території України, операції, які звільнені від оподаткування		x
5.1	Д5	у тому числі операції, що звільнені від оподаткування:		x
5.1.1		з рядка 5.1 сума коригування обсягів за такими операціями		x
6	Д1	Послуги, отримані від нерезидента, місце поставлення яких визначено на митній території України, що оподатковуються за:	x	x
6.1	Д1	основною ставкою		
6.2	Д1	ставкою 7 %		
7	Д1	Коригування податкових зобов'язань		
8		Коригування податкових зобов'язань у зв'язку з нецільовим використанням товарів, ввезених із застосуванням звільнення від податку на додачу вартість (+)		
9		Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків (1.1 + 1.2 + 1.3 + 4.1 + 4.1.1 (-/-) + 4.2 + 4.2.1 (-/-) + 4.3 + 4.3.1 (-/-) + 6.1 (-/-) + 6.2 (-/-) + 7 (-/-) + 8) колонки Б)	x	142000

Облік ПДВ ведеться на рахунках бухгалтерського обліку, передбачених Планом рахунків бухгалтерського обліку банків України. Розрахунок ПДВ здійснюється за певною формулою, що дозволяє точно визначити суму податку, яка підлягає сплаті. Нижче наведено формулу розрахунку ПДВ на рисунку 1.4

Рисунок 1.4 – Формула розрахунку ПДВ:

$$\text{Сума ПДВ} = \frac{(\text{Ціна товару/послуги} \times \text{Ставка ПДВ})}{(1 + \text{Ставка ПДВ})}$$

Рисунок 1.4 Джерело: сформовано автором

Де:

Ціна товару/послуги – це ціна товару або послуги без ПДВ.

Ставка ПДВ – це ставка податку, що застосовується до даного виду товару або послуги (наприклад, 20%).

Дотримання правил заповнення податкових накладних та декларацій з ПДВ є обов'язковим для всіх платників податку. Існує багато нюансів в цьому процесі, тому підприємствам рекомендується звертатися до кваліфікованих бухгалтерів для отримання детальної консультації. Це допоможе уникнути помилок і забезпечити правильне ведення податкового обліку, що є важливим аспектом фінансової стабільності та законності діяльності підприємства.

1.3 Нормативно-правове регулювання обліку розрахунків з бюджетом за ПДВ

Податок на додану вартість (ПДВ) в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, що забезпечують чіткі правила його нарахування, сплати та адміністрування. Основним законодавчим документом, який визначає засади функціонування ПДВ, є Податковий кодекс України (ПКУ).

У Податковому кодексі України, розділ V "Податок на додану вартість" визначає ключові принципи оподаткування ПДВ. Тут викладено, хто є платниками податку, що є об'єктом і базою оподаткування, які ставки податку застосовуються, а також як здійснюється нарахування та сплата податку. Окрім того, цей розділ включає положення щодо податкових пільг, що можуть застосовуватися до певних видів діяльності або товарів.

Підрозділ 2 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України містить спеціальні норми, які регулюють застосування ПДВ у перехідний період. Ці положення є важливими для забезпечення безперервності та стабільності податкового законодавства під час переходу від однієї системи оподаткування до іншої, враховуючи необхідність адаптації платників податку до нових умов.

Хоча закон України "Про податок на додану вартість" від 3 грудня 1997 року № 711-XIV втратив чинність з 1 січня 2014 року, деякі його норми залишаються актуальними та продовжують впливати на чинне податкове законодавство. Цей закон заклав основи сучасної системи ПДВ в Україні, і багато його положень були інтегровані в новий Податковий кодекс, забезпечуючи спадковість та стабільність податкової політики.

Крім основних законів, регулювання ПДВ включає також інші нормативно-правові акти, такі як постанови Кабінету Міністрів України та накази Міністерства фінансів України. Ці документи деталізують процедури адміністрування податку, визначають форми податкової звітності, порядок реєстрації платників ПДВ та механізми податкового контролю.

Податок на додану вартість (ПДВ) в Україні регулюється комплексом нормативно-правових актів, які забезпечують чітке визначення порядку нарахування, сплати та адміністрування цього податку. Крім Податкового кодексу України, важливу роль у регулюванні ПДВ відіграють постанови Кабінету Міністрів України та накази Міністерства фінансів України.

Постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2014 року № 1178 "Про затвердження Правил нарахування та сплати податку на додану вартість" є ключовим документом, що визначає порядок нарахування та сплати ПДВ. Цей нормативний акт деталізує процедури, які мають бути дотримані платниками податку для правильного обчислення та внесення податкових зобов'язань до

бюджету. Крім цієї постанови, існують й інші постанови Кабінету Міністрів, які регулюють окремі аспекти оподаткування ПДВ.

Накази Міністерства фінансів України також відіграють важливу роль у регулюванні ПДВ. Зокрема, наказ Міністерства фінансів України від 16 грудня 2011 року № 1637 "Про затвердження форми податкової декларації з податку на додану вартість" затверджує форму податкової декларації з ПДВ, яку мають подавати платники податку. Цей наказ, разом з іншими нормативними актами Міністерства фінансів, визначає технічні та процедурні аспекти подання податкової звітності, що сприяє забезпеченню чіткості та прозорості процесу адміністрування ПДВ.

Державна фіскальна служба України (ДФС) регулярно видає листи, що містять роз'яснення щодо застосування норм законодавства з питань оподаткування ПДВ. Ці листи допомагають платникам податку краще розуміти та правильно застосовувати законодавчі вимоги, тим самим зменшуючи ризик помилок та податкових порушень.

Міжнародні угоди також відіграють важливу роль у системі оподаткування ПДВ в Україні. Україна уклала низку міжнародних угод, спрямованих на уникнення подвійного оподаткування та запобігання ухиленню від сплати податків щодо ПДВ. Такі угоди визначають правила оподаткування ПДВ у транскордонних операціях, що сприяє розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій.

Таким чином, законодавча база ПДВ в Україні складається з різноманітних нормативно-правових актів, які забезпечують комплексне регулювання цього важливого податку. Постанови Кабінету Міністрів, накази Міністерства фінансів та роз'яснення ДФС забезпечують ефективне функціонування системи ПДВ, сприяючи стабільності та передбачуваності податкової політики. Міжнародні угоди, укладені Україною, додатково зміцнюють правову основу для оподаткування ПДВ у міжнародному контексті.

Правила реєстрації для платників ПДВ:

Відповідно до Податкового кодексу України (ПКУ), суб'єкти господарювання та фізичні особи-підприємці (ФОП) зобов'язані реєструватися як платники податку на додану вартість (ПДВ) за певних умов. Цей процес реєстрації має на меті забезпечити ефективне адміністрування ПДВ та збалансованість податкової системи.

По-перше, обов'язковій реєстрації підлягають ті суб'єкти, у яких загальний обсяг постачання товарів/послуг за попередні 12 календарних місяців перевищив 1 мільйон гривень. Це правило сприяє тому, щоб великі підприємства не залишалися поза межами податкового обліку, забезпечуючи значні надходження до державного бюджету.

По-друге, суб'єкти, які здійснюють операції з постачання товарів або послуг, звільнених від ПДВ, але за якими покупець може вимагати відшкодування суми ПДВ, також повинні реєструватися. Це правило забезпечує прозорість та контроль за операціями, які, хоча і звільнені від ПДВ, можуть створювати зобов'язання щодо відшкодування податку.

По-третє, реєстрації підлягають суб'єкти, які здійснюють імпорт товарів на митну територію України. Оскільки імпорт є важливим джерелом податкових надходжень, це правило допомагає контролювати митні операції та забезпечувати належне нарахування ПДВ на імпортовані товари.

Крім того, реєстрації підлягають резиденти та нерезиденти, які ведуть діяльність через постійне представництво на території України. Це правило дозволяє забезпечити рівні умови оподаткування для всіх учасників ринку, незалежно від їхнього резидентного статусу.

Особливі категорії підприємств також зобов'язані реєструватися як платники ПДВ. Це включає ювелірні вироби та годинники, туроператорів та турагентів, постачальників послуг з декларування товарів при переміщенні через митний кордон України, постачальників послуг з надання в оренду (найм)

нерухомого майна, а також постачальників послуг з продажу майна, яке використовується у складі єдиного майнового комплексу. Реєстрація цих категорій забезпечує контроль за операціями, що мають високий економічний та фінансовий вплив.

Також, до реєстрації зобов'язані постачальники послуг з надання в оренду транспортних засобів та програмного забезпечення. Ці галузі є важливими для економіки, і контроль за їх оподаткуванням допомагає уникати втрат державного бюджету.

Таким чином, реєстрація платників ПДВ в Україні регулюється чіткими правилами, що забезпечують прозорість та ефективність податкової системи. Вона сприяє зменшенню податкових зловживань і підвищенню податкових надходжень, що є необхідними для стабільного економічного розвитку країни.

Процедура реєстрації платника податку на додану вартість (ПДВ) в Україні включає кілька чітко визначених кроків, які суб'єкти господарювання та фізичні особи-підприємці (ФОП) повинні виконати для набуття цього статусу. Перший крок полягає в поданні до органу Державної фіскальної служби (ДФС) за місцем податкової реєстрації заяви про реєстрацію платника ПДВ. Ця заява має бути оформлена за формою № 1-ПДВ, яка є стандартизованою для всіх потенційних платників податку.

Разом із заявою необхідно надати кілька важливих документів. Для суб'єктів господарювання обов'язковою є копія установчого документа. Цей документ підтверджує юридичний статус підприємства та його відповідність вимогам для реєстрації платником ПДВ.

Наступним обов'язковим документом є копія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера. Ідентифікаційний номер є важливим елементом для ідентифікації платника податків у системі ДФС, забезпечуючи точність та ефективність податкового обліку.

Для фізичних осіб-підприємців (ФОПів) необхідно додати документи, що підтверджують місце проживання. Це може бути паспорт з відповідною відміткою про реєстрацію місця проживання або інший офіційний документ, який містить таку інформацію. Цей крок допомагає встановити чітку податкову юрисдикцію для ФОПів.

Окрім цього, для суб'єктів господарювання потрібно надати документи, що підтверджують наявність власних або орендованих виробничих потужностей, місць зберігання товарів та інших активів, які використовуються для здійснення господарської діяльності. Ці документи є необхідними для підтвердження того, що підприємство має реальні ресурси для ведення своєї діяльності, а отже, і для сплати ПДВ.

Зібравши всі необхідні документи, суб'єкти господарювання та ФОПи подають їх разом із заявою до органу ДФС. Після цього орган ДФС проводить перевірку поданих документів, і в разі їх відповідності всім вимогам, реєструє суб'єкта як платника ПДВ. Це дозволяє підприємству або ФОПу офіційно здійснювати діяльність з урахуванням ПДВ, вести відповідний облік та подавати податкову звітність.

Таким чином, процедура реєстрації платника ПДВ в Україні є структурованою та передбачає подання чітко визначеного пакету документів. Ця процедура спрямована на забезпечення належного обліку платників податку, що сприяє ефективному адмініструванню ПДВ та збалансованості податкової системи країни.

Процедура реєстрації платника податку на додану вартість (ПДВ) в Україні має чітко визначені кроки та строки, які забезпечують ефективне адміністрування цього важливого податку. Після подання необхідних документів, орган Державної фіскальної служби (ДФС) протягом 20 календарних днів з дня, наступного за днем отримання заяви, зобов'язаний провести реєстрацію платника ПДВ. Після успішної реєстрації заявник отримує свідоцтво

про реєстрацію платника ПДВ, яке підтверджує його статус та надає право на застосування податкового кредиту та відшкодування ПДВ.

З 1 січня 2023 року процес реєстрації платників ПДВ зазнав суттєвих змін у напрямку цифровізації. Відтепер реєстрація здійснюється виключно в електронній формі через Єдиний державний портал електронних послуг "Дія". Ця зміна сприяє зменшенню паперової тяганини, пришвидшує обробку заяв та робить процес більш зручним для платників податків. Електронна реєстрація також підвищує прозорість процесу, знижуючи ризик людських помилок та корупційних дій.

Цифровізація процесу реєстрації платників ПДВ через портал "Дія" є частиною ширшої стратегії уряду України з модернізації та оптимізації державних послуг. Платники податків тепер можуть подати заяву, додати всі необхідні документи та отримати підтвердження реєстрації в електронній формі, не виходячи з дому чи офісу. Це суттєво економить час та зусилля, що раніше витрачалися на відвідування податкових органів та заповнення паперових форм.

Для тих, хто бажає ознайомитися з більш детальною інформацією про реєстрацію платників ПДВ, на офіційному вебсайті Державної податкової служби України (ДПС) доступні всі необхідні матеріали та інструкції. Тут можна знайти покрокові гіді, відповіді на часті запитання та контакти для отримання додаткових консультацій.

Загалом, процедура реєстрації платників ПДВ в Україні постійно вдосконалюється, враховуючи сучасні технології та потреби бізнесу. Перехід на електронну форму реєстрації через "Дію" є важливим кроком до створення зручної, прозорої та ефективної податкової системи, яка сприятиме економічному розвитку країни та підвищенню рівня дотримання податкового законодавства.

Підготовка податкових служб до впровадження нових правил Адаптація системи адміністрування ПДВ:

З моменту проголошення незалежності Україна постійно знаходиться у стані реформування, яке охоплює майже всі сфери суспільного життя. Освіта, медицина, наука, політика, економіка, діяльність органів державного управління та місцевого самоврядування – усе це піддається трансформаціям. Також реформи торкаються критичних систем, що забезпечують життєдіяльність держави, таких як національна безпека, оборона, бюджет і податкова система.

Реформи в Україні мають на меті досягнення різноманітних цілей: підвищення ефективності діяльності, впровадження демократичних принципів, забезпечення прав громадян, боротьбу з корупцією, а останнім часом – європейську інтеграцію. У 2014 році Україна ратифікувала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, взявши на себе низку зобов'язань у політичній, економічній, енергетичній сферах, сфері юстиції, безпеки та боротьби зі злочинністю. Ці зобов'язання стали орієнтиром для перетворень, що проводяться в країні.

У 2019 році Україна закріпила незворотність свого європейського та євроатлантичного курсу на конституційному рівні. З цього моменту повноваження Верховної Ради України, Президента та уряду щодо реалізації цього стратегічного курсу визначаються Конституцією.

Таким чином, реформування стало невід'ємною частиною української державності, відображаючи прагнення країни до покращення якості життя своїх громадян та інтеграції в європейське співтовариство. Цей безперервний процес змін спрямований на створення більш ефективної, прозорої та демократичної держави, що відповідає сучасним викликам і стандартам.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом ставить перед собою кілька важливих цілей, серед яких головними є створення умов для зміцнення економічних та торговельних відносин. Ці умови мають сприяти поступовій інтеграції України у внутрішній ринок ЄС, зокрема через формування глибокої та всеохопної зони вільної торгівлі. Крім того, Угода підтримує зусилля

України у переході до ринкової економіки, передбачаючи поступову адаптацію українського законодавства до європейських норм та стандартів (*acquis communautaire*).

Одним із ключових аспектів Угоди, що стосуються безпосередньо оподаткування, є зобов'язання України впровадити принципи належного управління у цій сфері. Це включає принципи прозорості, обміну інформацією та добросовісної податкової конкуренції. Україна зобов'язується зміцнювати співпрацю з ЄС у напрямку вдосконалення податкової системи та діяльності податкових органів. Особлива увага приділяється підвищенню ефективності збору податків, боротьбі з податковими махінаціями та ухиленням від сплати податків, а також вдосконаленню процедур відшкодування ПДВ для уникнення накопичення заборгованостей.

Таким чином, Угода про асоціацію з ЄС визначає чіткі напрямки реформ у податковій сфері України. Запровадження європейських принципів управління та підвищення ефективності податкових органів мають стати запорукою успішного економічного розвитку та інтеграції України до європейського співтовариства. Це не лише покращить фінансову дисципліну та прозорість, але й сприятиме створенню більш сприятливого бізнес-клімату в Україні, що в свою чергу стимулюватиме економічне зростання та добробут населення.

Оновлення процесів реєстрації платників ПДВ. Модернізація системи звітності та декларування. Впровадження нових технологій для контролю та моніторингу:

Електронне адміністрування податку на додану вартість було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. № 569 “Про порядок електронного адміністрування податку на додану вартість”. Платникам податку автоматично відкриваються рахунки електронного адміністрування у підрозділах Державної казначейської служби на підставі Реєстрів платників податків, отриманих від Державної податкової служби України. Платник має право

виписати податкову накладну тільки на суму податку, визначену за формулою:

$$\Sigma \text{Накл} = \Sigma \text{НаклОтр} + \Sigma \text{Митн} + \Sigma \text{ПопРах} + \Sigma \text{Овердрафт} - \Sigma \text{НаклВид} - \Sigma \text{Відшкод} - \Sigma \text{Перевищ}$$
 де: $\Sigma \text{НаклОтр}$ – загальна сума податку за отриманими платником податковими накладними, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних, податковими накладними, складеними платником податку відповідно до пункту 208.2 статті 208 ПКУ та зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних, та розрахунками коригування до таких податкових накладних, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних; $\Sigma \text{Митн}$ – загальна сума податку, сплаченого платником при ввезенні товарів на митну територію України, крім сум податку, сплаченого (нарахованого) відповідно до підпункту 191.1.2 пункту 191.1 статті 191 ПКУ оператором поштового зв'язку, експресперевізником; $\Sigma \text{ПопРах}$ – загальна сума поповнення з поточного рахунку платника податку рахунка в системі електронного адміністрування податку, в тому числі рахунків у системі електронного адміністрування податку платника – сільськогосподарського підприємства, що обрало спеціальний режим оподаткування відповідно до статті 209 ПКУ; $\Sigma \text{Овердрафт}$ – сума середньомісячного розміру сум податку, які за останніх 12 звітних (податкових) місяців були задекларовані платником до сплати до бюджету та погашені чи розстрочені або відстрочені, а також задекларовані платником – сільськогосподарським підприємством, що обрав спеціальний режим оподаткування відповідно до статті 209 ПКУ; $\Sigma \text{НаклВид}$ – загальна сума податку за складеними платником податковими накладними, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних та розрахунками коригування до таких податкових накладних, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних; 68 69 $\Sigma \text{Відшкод}$ – загальна сума податку, заявлена платником до бюджетного відшкодування з урахуванням сум коригувань та результатів перевірок, що проводяться відповідно до ПКУ; $\Sigma \text{Перевищ}$ – загальна сума перевищення податкових зобов'язань, зазначених платником у поданих податкових

деклараціях з урахуванням поданих уточнюючих розрахунків до них, над сумою податку, що міститься в складених таким платником податкових накладних та розрахунках коригування до таких податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних. Сума податку на додану вартість, що підлягає сплаті до державного бюджету, перераховується з електронного рахунка в установлений строк. Строк сплати податку на додану вартість – 10 днів з граничного строку подання декларації.

Зміни в правилах обліку ПДВ:

У 2023-2024 роках в Україні відбулися значні зміни в правилах обліку ПДВ, що мають важливий вплив на бізнес та податкову політику (Табл.1.5). Ці зміни спрямовані на адаптацію системи оподаткування до нових реалій, зокрема в умовах воєнного стану, а також на покращення адміністрування ПДВ.

Таблиця 1.5 – Зміни в правилах обліку ПДВ

Дата	Зміна	Опис
01.03.2023	Введення зниженої ставки ПДВ 7%	Застосовується до: - Сільськогосподарської продукції (за винятком деяких) - Тварин - Теплової енергії
31.12.2023	Скасування зниженої ставки ПДВ 7%	Повернення до стандартної ставки 20% для більшості товарів та послуг, які раніше оподатковувалися за 7%.
01.01.2024	Збереження зниженої ставки ПДВ 7%	Збереження 7% ставки для: - Послуг з культурно-мистецьких заходів (показ вистав, концертів, кінофільмів) - Екскурсій у музеях та зоопарках - Послуг з демонстрації фільмів для осіб з обмеженими можливостями - Послуг з проживання в готелях (до 31.12.2024)
23.12.2020	Звільнення від ПДВ	Звільнення від ПДВ для деяких видів послуг та робіт у сфері кінематографії (національні фільми, реставрація кіноспадщини)
23.12.2020	Тимчасове застосування 7% ПДВ	Тимчасове застосування 7% ПДВ для послуг з проживання в готелях до 31.12.2023 року
01.01.2024	Скасування тимчасового застосування 7% ПДВ	Скасування 7% ставки для послуг з проживання в готелях з 01.01.2024 року

Джерело: сформовано автором

З 1 травня 2023 року запроваджено оновлену форму ПДВ-декларації, що використовує код J0200124 для юридичних осіб в електронному кабінеті

платника податків. Це нововведення покликане полегшити процес подання декларацій та підвищити ефективність обліку податкових зобов'язань.

Під час воєнного стану в Україні діють тимчасові звільнення від ПДВ на певні товари та послуги, спрямовані на підтримку економіки та забезпечення населення необхідними ресурсами. Перелік пільгових позицій можна знайти на офіційному сайті Державної податкової служби. Ці пільги мають значний вплив на бізнеси, допомагаючи їм залишатися на плаву в складних умовах.

Важливою зміною у 2023 році стало продовження строку давності для включення сум ПДВ до податкового кредиту. Для періоду воєнного стану цей строк продовжується на відповідну кількість днів, що дає підприємствам більше часу для врегулювання своїх податкових зобов'язань.

У 2024 році відбудеться завершення дії пільгових ставок ПДВ для певних товарів і послуг. З 1 січня 2024 року пільгові ставки припиняють діяти для програмних продуктів, криптографічних засобів захисту інформації, бензину та дизельного пального. Це повернення до стандартних ставок ПДВ, яке відображає поступове стабілізування економіки та нормалізацію податкової політики.

Крім того, з 2024 року збільшується граничний строк для реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування до них в Єдиному реєстрі податкових накладних до 20 днів. Це нововведення має на меті полегшити процес реєстрації документів та забезпечити більш гнучкий підхід до адміністрування ПДВ.

Загалом, зміни в правилах обліку ПДВ в Україні за 2023-2024 роки відображають зусилля уряду щодо адаптації податкової системи до нових викликів, підтримки бізнесу в умовах воєнного стану та покращення адміністрування податків. Ці зміни сприяють підвищенню ефективності податкової політики та стабілізації економічної ситуації в країні.

РОЗДІЛ 2

АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

2.1 Організація обліку та адміністрування розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість на підприємстві АТ «ПУМБ»

АТ "Перший Український Міжнародний Банк" (ПУМБ) є одним з найбільших і найдинамічніших банків України, що надає широкий спектр фінансових послуг як приватним, так і корпоративним клієнтам. Заснований у 1997 році, ПУМБ з часом став важливим гравцем на українському фінансовому ринку, пропонуючи інноваційні рішення та високоякісне обслуговування.

Штаб-квартира банку розташована в Києві, а основним власником є SCM Holdings Limited, яка володіє 71% акцій. На кінець 2023 року банк має понад 10 000 співробітників та активи на суму понад 120 мільярдів гривень. Чистий прибуток ПУМБ станом на 31 грудня 2023 року склав 4,1 мільярда гривень, що свідчить про його стабільність та ефективність у фінансовому секторі.

ПУМБ конкурує з такими великими українськими банками, як ПриватБанк, Ощадбанк, Райффайзен Банк Аваль, Укрексімбанк та Альфа-Банк. Ці установи складають значну частину фінансового ринку країни, і кожен з них має свою стратегію та особливості обслуговування клієнтів.

Банк активно співпрацює з відомими міжнародними партнерами, такими як Visa, Mastercard, Western Union, MoneyGram, PayPal, а також з Європейським банком реконструкції та розвитку (EBRD) та Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC). Ці партнерства дозволяють ПУМБ надавати клієнтам сучасні та зручні фінансові послуги, відповідати високим міжнародним стандартам.

Організаційно-правова структура ПУМБ складається з акціонерного товариства, наглядової ради та правління. (рисунок 2.1). Структурні підрозділи банку включають роздрібний, корпоративний, інвестиційний та приватний банкінг, а також мережу відділень і контакт-центр, що забезпечують якісне та оперативне обслуговування клієнтів.

ПУМБ надає широкий спектр фінансових послуг, таких як депозити, кредити, розрахунково-касове обслуговування, пластикові картки, інвестиційні послуги та фінансовий консалтинг. Ці послуги покликані максимально задовольнити потреби клієнтів та сприяти їх фінансовій стабільності та зростанню.

Рисунок 2.1 – Організаційна структура АТ «ПУМБ» [3]

ПУМБ надає широкий спектр фінансових послуг, таких як депозити, кредити, розрахунково-касове обслуговування, пластикові картки, інвестиційні послуги та фінансовий консалтинг. Ці послуги покликані максимально

задовольнити потреби клієнтів та сприяти їх фінансовій стабільності та зростанню.

Основним видом економічної діяльності (КВЕД) ПУМБ є "64.19 Інші види грошового посередництва", що охоплює широкий спектр фінансових послуг, включаючи банківське обслуговування, кредитування та інвестиційні операції.

Ключовим в організації обліку підприємства є головний бухгалтер. Посада головного бухгалтера банку є однією з найвідповідальніших у фінансовій установі, адже від його професіоналізму залежить правильність ведення бухгалтерського обліку, своєчасність сплати податків та фінансова стійкість банку. Головний бухгалтер повинен володіти глибокими знаннями бухгалтерського обліку, податкового законодавства, фінансового аналізу та управління персоналом.

Основні обов'язки головного бухгалтера включають забезпечення ведення бухгалтерського обліку всіх операцій банку відповідно до чинного законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку України (НБУ). Це передбачає складання та подання бухгалтерської звітності, ведення бухгалтерських реєстрів, проведення інвентаризації майна та зобов'язань, контроль за правильним витрачанням коштів, а також здійснення нарахування та сплати податків та інших обов'язкових платежів.

Облік доходів і витрат банку на основі Плану рахунків банківських установ

Облік доходів і витрат є одним з найважливіших аспектів бухгалтерського обліку банківської діяльності, забезпечуючи фінансову прозорість, контроль та ефективне управління банківськими операціями. В Україні цей процес регулюється Планом рахунків бухгалтерського обліку банківських установ (ПРБУ), який встановлює єдину систему обліку для всіх банків країни. Дотримання вимог ПРБУ дозволяє банкам систематизувати та точно відображати всі господарські операції, пов'язані з доходами та витратами.

Основні групи рахунків

План рахунків банківських установ включає декілька основних груп рахунків, що використовуються для обліку доходів і витрат:

Рахунки класу 4 "Доходи"

Ця група рахунків призначена для обліку всіх видів доходів банку, серед яких:

Процентні доходи: Доходи від кредитів, депозитів та інших фінансових інструментів. Ці доходи є основним джерелом прибутку для банків, що видають кредити та приймають депозити.

Комісійні доходи: Доходи від надання банківських послуг, таких як обслуговування рахунків, проведення платежів, валютні операції тощо. Ці доходи відображають операційну активність банку.

Курсові доходи: Доходи від операцій з іноземною валютою. Банки часто заробляють на різниці курсів купівлі та продажу валют.

Інші операційні доходи: Доходи від інших операцій, пов'язаних з основною діяльністю банку. Це можуть бути доходи від оренди приміщень, продажу активів тощо.

Рахунки класу 5 "Витрати"

Ці рахунки відображають усі види витрат банку, включаючи:

Процентні витрати: Витрати на виплату відсотків за залученими коштами, такими як депозити клієнтів або міжбанківські кредити.

Комісійні витрати: Витрати на оплату послуг, наданих іншими банками та фінансовими установами. Це можуть бути витрати на проведення міжбанківських платежів, послуги зберігання активів тощо.

Курсові витрати: Витрати, пов'язані з операціями з іноземною валютою, включаючи втрати від зміни курсу валют.

Інші операційні витрати: Витрати, пов'язані з основною діяльністю банку, наприклад, витрати на утримання офісів, зарплати персоналу, амортизація обладнання тощо.

Рахунки класу 7 "Інші доходи та витрати"

Ця група рахунків використовується для обліку доходів і витрат, які не пов'язані з основною діяльністю банку. Сюди входять:

Доходи від інвестицій: Доходи від довгострокових вкладень у цінні папери та інші активи. Ці доходи можуть бути значним джерелом прибутку для банків, які активно інвестують.

Витрати на утримання майна: Витрати, пов'язані з утриманням та обслуговуванням банківських приміщень та інших активів. Це включає витрати на ремонт, охорону, комунальні послуги тощо.

Фінансові витрати: Витрати, пов'язані з залученням фінансових ресурсів, включаючи проценти за позиками, витрати на обслуговування боргу тощо.

Правила обліку доходів і витрат

Облік доходів і витрат у банках здійснюється за певними правилами, які визначають порядок визнання та відображення фінансових операцій:

Визнання доходів: Доходи визнаються на дату їх фактичного отримання або на дату виникнення права на їх отримання. Це дозволяє точно відображати фінансові результати банку в певний період.

Визнання витрат: Витрати визнаються на дату їх фактичного здійснення або на дату виникнення зобов'язання щодо їх сплати. Це допомагає точно контролювати фінансові зобов'язання банку.

Документальне підтвердження: Суми доходів і витрат відображаються в бухгалтерському обліку на основі первинних документів, таких як рахунки-фактури, договори, платіжні доручення тощо. Це забезпечує надійність та точність фінансових записів.

Подвійний запис: Записи на рахунках бухгалтерського обліку з обліку доходів і витрат здійснюються методом подвійного запису, що забезпечує балансування дебетових і кредитових операцій.

Додаткові рахунки для обліку доходів і витрат

План рахунків ПРБУ також включає рахунки, призначені для більш детального обліку доходів і витрат:

Рахунки класу 8 "Розподіл доходів і витрат": Використовуються для обліку розподілу доходів і витрат банку між його підрозділами або продуктами, що дозволяє більш точно аналізувати фінансові результати окремих сегментів діяльності.

Рахунки класу 9 "Резерви під зобов'язання та активи": Використовуються для створення резервів під очікувані втрати від неплатежів, під зниження вартості активів тощо. Це допомагає банкам бути готовими до можливих фінансових ризиків та непередбачуваних обставин.

Головний бухгалтер також відповідає за керівництво роботою бухгалтерської служби банку. Це включає розробку та впровадження бухгалтерської політики, підбір, навчання та оцінку персоналу бухгалтерської служби, контроль за дотриманням трудової дисципліни та забезпечення своєчасного виконання бухгалтерськими працівниками своїх посадових обов'язків.

Крім того, головний бухгалтер взаємодіє з контролюючими та іншими органами, надаючи звітність та інформацію, проводячи узгодження питань оподаткування та співпрацюючи з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Українські банки є платниками податку на додану вартість (ПДВ) з кількох причин. По-перше, банки надають різноманітні фінансові послуги, які підпадають під оподаткування ПДВ, такі як розрахунково-касове обслуговування, кредитування, емісія платіжних карток і фінансовий лізинг. По-

друге, банки проводять операції з цінними паперами, які також оподатковуються ПДВ, такі як купівля та продаж акцій і облігацій. Крім того, банки можуть імпортувати та експортувати товари та послуги, які також підпадають під ПДВ, такі як програмне забезпечення та консалтингові послуги. До того ж, банки зобов'язані сплачувати ПДВ за товари та послуги, які вони придбали у своїх постачальників. Включення банків до платників ПДВ допомагає збільшити надходження до державного бюджету України. Однак не всі операції банків підпадають під оподаткування ПДВ, наприклад, видача готівкових коштів з банкоматів та переведення коштів між рахунками у межах одного банку.

У процесі ведення бухгалтерського обліку головний бухгалтер керується Положенням про бухгалтерський облік та фінансову звітність банків України, затвердженим Постановою Правління НБУ № 637 від 23 грудня 2019 року. Облік здійснюється відповідно до принципів безперервності діяльності, обережності, відповідності активів та зобов'язань, нарахування, відповідності доходів і витрат, а також істотності.

Банки в Україні сплачують різні податки та інші обов'язкові платежі, такі як податок на прибуток, ПДВ, акцизний податок, плата за землю, екологічний податок та внески на соціальне страхування. Головний бухгалтер повинен ретельно стежити за правильністю розрахунків цих податків і платежів та їх своєчасною сплатою.

Знання та навички головного бухгалтера банку охоплюють бухгалтерський облік, податкове законодавство, фінансовий аналіз, управління персоналом, банківську справу та ІТ-технології. Ці знання дозволяють йому ефективно виконувати свої обов'язки та забезпечувати фінансову стабільність банку.

Обов'язки бухгалтера з ПДВ в банківській установі

Бухгалтер з ПДВ у банківській установі відіграє ключову роль у забезпеченні правильного ведення податкового обліку, дотримання вимог

податкового законодавства та своєчасного виконання фінансових зобов'язань банку перед державою. Ця посада потребує високого рівня професійної компетентності, уважності та відповідальності. Розглянемо покроково основні обов'язки бухгалтера з ПДВ у банківській установі.

Оформлення та реєстрація первинних документів

Перший етап роботи бухгалтера з ПДВ полягає в отриманні та обробці первинних документів, які підтверджують операції, що підлягають оподаткуванню. Це включає рахунки-фактури, акти приймання-передачі товарів або послуг, митні декларації тощо. Бухгалтер перевіряє правильність заповнення цих документів, зокрема відповідність реквізитів контрагентів, правильність розрахунку суми ПДВ та наявність усіх необхідних підписів і печаток. Після перевірки документи реєструються в Журналі реєстрації вихідних податкових накладних та розрахунків коригування, а також зберігаються відповідно до встановлених законодавством строків.

Складання та реєстрація податкових накладних та розрахунків коригування

Наступним етапом є складання та реєстрація податкових накладних на операції з постачання товарів або послуг. У разі зміни ціни, кількості чи номенклатури товарів/послуг, що постачаються, бухгалтер складає та реєструє розрахунки коригування до податкових накладних. Важливим завданням є відправка покупцям електронних копій податкових накладних та розрахунків коригування, а також їх реєстрація в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН).

Розрахунок та сплата ПДВ

Однією з найвідповідальніших задач бухгалтера є розрахунок суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету за звітний період. Після цього бухгалтер складає та подає до органів ДФС декларацію з ПДВ та здійснює сплату податку у встановлені строки. Також важливою частиною роботи є звірка розрахунків з

бюджетом з ПДВ для забезпечення правильності та своєчасності виконання податкових зобов'язань.

Контроль за дотриманням податкового законодавства

Бухгалтер з ПДВ повинен постійно стежити за змінами в податковому законодавстві щодо ПДВ та надавати консультації працівникам банку з питань, що стосуються оподаткування. Він також здійснює внутрішній контроль за дотриманням вимог податкового законодавства та співпрацює з органами ДФС з питань ПДВ.

Інші обов'язки

До інших важливих обов'язків бухгалтера з ПДВ входить участь в інвентаризації майна та зобов'язань банку, складання статистичної звітності з ПДВ, підготовка інформації для аудиту з питань ПДВ та виконання інших доручень керівництва банку.

Приклади специфічних обов'язків

Залежно від специфіки діяльності банку, обов'язки бухгалтера з ПДВ можуть варіюватися. Наприклад, бухгалтер у банку, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, повинен знати правила оподаткування ПДВ при імпорті та експорті товарів. У випадку банку, що надає послуги з фінансування, бухгалтер має знати правила оподаткування ПДВ фінансових послуг.

Рахунки класу 8 "Розподіл доходів і витрат": Використовуються для обліку розподілу доходів і витрат банку між його підрозділами або продуктами.

Рахунки класу 9 "Резерви під зобов'язання та активи": Використовуються для створення резервів під очікувані втрати від неплатежів, під зниження вартості активів тощо.

2.2 Методика обліку розрахунків за податком на додану вартість в АТ «ПУМБ»

Методика обліку розрахунків за податком на додану вартість (ПДВ) у банківських установах є необхідною для ефективного фінансового управління та дотримання податкового законодавства. Українські банки керуються загальними принципами бухгалтерського обліку та відповідними податковими нормами для визначення, розрахунку та відображення ПДВ у своїй діяльності.

ПДВ (податок на додану вартість) є одним з основних видів податків у банківській сфері, і правильне його обліку є важливою складовою фінансового управління для банківських установ. Оподаткування ПДВ в банках охоплює широкий спектр операцій та послуг, які надаються клієнтам або використовуються для власних потреб.

Однією з основних категорій операцій, що підлягають оподаткуванню ПДВ у банківській сфері, є постачання товарів та послуг. Це охоплює різноманітні комісійні послуги, такі як комісія за переказ коштів, обслуговування платіжних карток, а також послуги з надання інформації, наприклад, надання інформації про стан рахунку або курси валют. Крім того, оренда майна, така як сейфи або офісні приміщення, а також інші послуги, наприклад, послуги з інкасації чи касове обслуговування, також підлягають оподаткуванню ПДВ.

Щодо імпорту товарів та послуг, банки також підлягають оподаткуванню ПДВ за ставкою 20%, за винятком деяких випадків, наприклад, коли товари імпортуються для власного споживання банку.

Нарешті, використання товарів та послуг для непроїздовствених цілей, таких як утримання автомобілів, обслуговування персоналу та рекламні витрати, також підпадають під оподаткування ПДВ за ставкою 20%.

Основні етапи обліку ПДВ у банках:

Визначення бази оподаткування ПДВ: Банки визначають базу оподаткування ПДВ як суму доходу від операцій з постачання товарів та послуг, що підпадають під оподаткування ПДВ. Це включає доходи від комісійних відрахувань, відсотків з кредитів, а також послуг, наданих клієнтам.

Розрахунок суми ПДВ: Сума ПДВ обчислюється шляхом множення бази оподаткування ПДВ на відповідну ставку ПДВ, що діє на момент здійснення операції. Зазвичай ставка ПДВ для більшості операцій у банківській сфері становить 20%. З табл. 2.2 можна детально побачити ставки оподаткування основних банківських операцій:

Таблиця 2.2 – Ставки ПДВ за основними банківськими операціями:

Операція	Опис	Ставка ПДВ
Оплата комісійних за послуги банку	Оплата комісійних за перекази коштів, обслуговування рахунку, випуск та обслуговування платіжних карток тощо	20%
Обмін валют	Купівля та продаж іноземної валюти	20%
Фінансування	Отримання кредитів, факторингових послуг, лізингу тощо	20%
Інші послуги	Оренда сейфів, депозитарні послуги, розрахунок готівкою тощо	20%

Табл. 2.2. Джерело: узагальнено автором

Відображення операцій з ПДВ у бухгалтерському обліку: Операції з ПДВ реєструються на відповідних рахунках бухгалтерського обліку, які визначені Планом рахунків бухгалтерського обліку банків України. Це включає облік податкових зобов'язань та податкового кредиту.

Складання та подання податкової звітності з ПДВ: Щомісячно банки зобов'язані подавати до органів Державної фіскальної служби декларацію з ПДВ, в якій детально вказуються всі операції, підлягають оподаткуванню.

Процес між наданням послуги банківською установою та реєстрацією податкової накладної є ключовим етапом в оподаткуванні послуг. Цей процес включає кілька етапів, кожен з яких відіграє важливу роль у забезпеченні правильного обліку та сплати податків.

Починаючи з надання послуги, клієнт звертається до банківської установи з проханням про конкретну послугу. Після цього банківська установа надає цю послугу, яка може включати, наприклад, фінансові транзакції, кредитування чи інші фінансові операції. Після виконання послуги банківська установа виставляє клієнту рахунок.

Потім настає етап визначення бази оподаткування ПДВ. Це важливий крок, де база оподаткування визначається як сума коштів, яку банківська установа отримує за надання цієї послуги. Наприклад, якщо це банківська комісія за переказ коштів, то базою оподаткування буде сама комісія.

Після цього проводиться розрахунок суми ПДВ, який зазвичай складається з множення бази оподаткування ПДВ на ставку ПДВ, що діє на дату надання послуги. Ставка ПДВ для більшості послуг становить 20%.

Наступним етапом є складання податкової накладної. Цей документ містить інформацію про банківську устанovu, клієнта, назву та код виду послуги, кількість наданої послуги, ціну послуги без ПДВ, ставку ПДВ, суму ПДВ та інші дані, передбачені законодавством.

Нарешті, після складання податкової накладної, вона повинна бути зареєстрована в Єдиному державному реєстрі податкових накладних. Це дозволяє клієнту отримати право на податковий кредит з суми ПДВ, сплаченої банківській установі.

Важливо відзначити, що банківська установа повинна скласти та зареєструвати податкову накладну не пізніше 20 календарних днів з дати надання послуги. А клієнт має право на податковий кредит лише за умови наявності правильно оформленої податкової накладної. Такий процес є важливим для забезпечення відповідності законодавству та правильному обліку податків у сфері надання фінансових послуг.

У сучасному світі фінансові послуги відіграють критичну роль у господарському житті, а їх оподаткування є складним процесом, який потребує

точності та відповідності до законодавства. Кожен з етапів, описаних вище, має своє значення, щоб забезпечити ефективне та правильне проведення оподаткування фінансових послуг.

Банківська установа, виступаючи як посередник між клієнтом і податковою системою, відіграє ключову роль у цьому процесі. Вона не лише надає послуги клієнтам, але й відповідає за правильне обліку та сплату податків. Точність та своєчасність складання податкових документів, таких як податкові накладні, є вирішальними, оскільки вони впливають на податковий кредит та витрати клієнтів.

Окрім того, процес оподаткування фінансових послуг вимагає від установи відповідності до ряду законодавчих норм та внутрішніх політик, які регулюють оподаткування. Це включає в себе розуміння та виконання вимог, що стосуються ставок податків, обліку операцій та документування оподатковуваних транзакцій.

У великій мірі, правильне оподаткування фінансових послуг сприяє розвитку економіки та забезпечує функціонування фінансової системи країни. Це важливо для забезпечення стабільності та довіри до фінансових установ, а також для забезпечення справедливості та рівності у оподаткуванні всіх учасників ринку.

Розблокування ПДВ в банківській сфері є процесом, що вимагає уважного аналізу та чіткого керівництва діями для успішного завершення. Цей процес може здатися складним, але з правильним плануванням і відповідними діями він може бути успішно пройдений. В таблиці 2.3 наведено етапи розблокування податкових накладних

Першим і ключовим кроком у розблокуванні ПДВ є визначення причин блокування. Це може вимагати аналізу повідомлень від контролюючого органу або звернення до нього за роз'ясненнями. Основні причини блокування включають неподання або несвоєчасне подання податкової звітності,

несвоєчасну сплату податків, порушення податкового законодавства та невідповідність даних в обліку та звітах.

Таблиця 2.3 – Етапи розблокування податкових накладних

1. Подання заяви на розблокування	- Заповнити та подати заяву на розблокування податкової накладної в електронній формі через Електронний кабінет платника податків. - Прикріпити до заяви необхідні документи, що підтверджують відповідність показників податкової накладної дійсному здійсненню операції з купівлі/продажу товарів/послуг.	Заява подається протягом 20 календарних днів з дати отримання повідомлення про блокування.
2. Розгляд заяви	- Комісія ДПС протягом 5 робочих днів з дати отримання заяви проводить документальну перевірку наданих документів. - У разі виявлення невідповідностей або відсутності необхідних документів, комісія може запросити додаткову інформацію або документи.	Комісія може залучати до перевірки інші органи ДПС, а також проводити виїзні перевірки.
3. Рішення про розблокування	- Комісія ДПС протягом 5 робочих днів з дати завершення перевірки приймає рішення про розблокування або відмову у розблокуванні податкової накладної. - У разі розблокування, інформація про це протягом 1 робочого дня оновлюється в Єдиному реєстрі податкових накладних. - У разі відмови, платник податків отримує повідомлення про причини відмови.	Платник податків може оскаржити рішення комісії в судовому порядку.

Джерело: узагальнено автором

Після визначення причин блокування, необхідно усунути їх. Це може включати подання пропущеної або несвоєчасно поданої податкової звітності, сплату прострочених податків та пені, виправлення помилок в обліку та звітах, а також подання пояснень до контролюючого органу.

Після усунення причин блокування необхідно подати заяву на розблокування ПДВ до контролюючого органу. Це зазвичай виконується в електронній формі через систему Електронного кабінету платника. До заяви додаються копії документів, що підтверджують усунення причин блокування, а також інші документи, які можуть бути вимагатися контролюючим органом. Нижче на рисунку 2.4 наведено приклад повідомлення щодо розблокування Податкової накладної

Рисунок 2.4 – Повідомлення щодо розблокування Податкової накладної

[4]

ТАБЛИЦЯ
данки платника податку на додану вартість

Тип особи:
☒ юридична особа ☐ фізична особа – підприємець

Індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість:

Податковий номер або серія (за наявності) та номер паспорта*:

☐ Сільськогосподарський товаровиробник, який на 31 грудня 2016 р. застосовував спеціальний режим оподаткування відповідно до статті 209 Податкового кодексу України
 ☐ Сільськогосподарський товаровиробник, включений до Реєстру отримувачів бюджетної допомоги

Товариство з обмеженою відповідальністю "АВС"
(найменування або прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) платника податку)

Порядковий номер	Код згідно з КВЕД	Код згідно з УКТЗЕД/Державним класифікатором продукції та послуг товарів/послуг (придбання (отримання), ввезення на митну територію України)	Код згідно з УКТЗЕД/ Державним класифікатором продукції та послуг товарів/послуг (постачання/надання)
1	10.82	10.82.22-53.00	-
2	31.01	8304000000	-
3	31.02	-	9403301100

Зазначена інформація є повною і достовірною.

Після подання заяви контролюючий орган має 10 робочих днів на її розгляд. Після цього вони приймають рішення про розблокування або відмову в розблокуванні ПДВ, яке платник отримує в електронній формі через систему Електронного кабінету платника. У разі відмови в розблокуванні ПДВ платник має право на оскарження такого рішення.

Особливості розблокування ПДВ в банківській сфері полягають у вищих вимогах до фінансових установ, що обумовлено значними обсягами фінансових операцій, які вони здійснюють. Банки можуть мати додаткові зобов'язання щодо розблокування ПДВ, які визначаються контролюючим органом.

2.3 Напрями удосконалення обліку розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість

У сучасних умовах, коли банківська система України активно адаптується до змін у фінансовому середовищі та технологічному прогресі, питання модернізації обліку в банках стає ключовим. Ця тема набуває особливого значення через динамічний розвиток фінансового ринку та стрімкий технологічний прогрес.

Перш за все, актуальність модернізації систем обліку в банках обумовлена застарілими методами, які часто залишилися з минулого та не відповідають сучасним вимогам та стандартам. Використання застарілих підходів може призвести до неефективності, помилок та ускладнень у аналізі фінансової інформації.

Друга важлива причина модернізації полягає у необхідності автоматизації облікових процесів. Швидкість та точність в обліку фінансових операцій стає вирішальною, особливо в умовах постійно зростаючого обсягу транзакцій та фінансових операцій. Автоматизація дозволяє збільшити ефективність та продуктивність роботи банків, знизити ризики помилок та покращити якість обліку.

Третій аспект, який підкреслює актуальність модернізації обліку, полягає у зростанні обсягів фінансової інформації. Банки мають справлятися зі зростаючою кількістю даних, які потрібно обробляти та зберігати. Це вимагає відповідного інфраструктурного та програмного забезпечення, щоб забезпечити надійність та швидкість обробки даних.

Нарешті, вимоги регуляторів до банківського обліку постійно змінюються та ускладнюються. Банки повинні відповідати строгим вимогам щодо зберігання та звітності фінансової інформації. Модернізація обліку дозволить банкам більш ефективно відповідати на ці вимоги та знизити ризики невідповідності.

Модернізація обліку в банках України також вимагає впровадження ряду напрямків, спрямованих на покращення ефективності, точності та надійності банківських операцій.

Впровадження сучасних облікових систем. Заміна застарілих програмних продуктів на сучасні облікові системи, які відповідають міжнародним стандартам, дозволить банкам забезпечити високу якість обліку, адаптуватися до змін у фінансовому середовищі та ефективно відповідати на вимоги регуляторів.

Автоматизація рутинних операцій. Це включає автоматизацію процесів розрахунку процентів, формування звітів, ведення обліку активів та зобов'язань. Це допоможе значно зменшити рутинне навантаження на співробітників банку, звільнити їхній час для більш складних завдань та підвищити продуктивність роботи.

Впровадження хмарних технологій. Використання хмарних технологій для зберігання та обробки даних дозволить банкам оптимізувати витрати на ІТ-інфраструктуру, забезпечити надійність та безпеку даних, а також забезпечити доступ до інформації з будь-якої точки світу.

Застосування штучного інтелекту. Штучний інтелект може використовуватися для аналізу великих обсягів даних, прогнозування ризиків, виявлення шахрайства та прийняття кращих управлінських рішень.

Останній, але не менш важливий напрямок - підготовка кваліфікованих кадрів. Важливою умовою успішної модернізації обліку є наявність кваліфікованих фахівців, які володіють знаннями та навичками у роботі з новими системами та технологіями. Інвестування в навчання та розвиток персоналу є ключовим аспектом успішної реалізації цього напрямку.

Таким чином, впровадження цих напрямків модернізації обліку допоможе банкам України покращити свою конкурентоспроможність, забезпечити високу якість обслуговування та ефективність управління фінансовими ресурсами.

Створення робочої групи з фахівців банківського сектору, представників регулятивних органів та ІТ-компаній є першим кроком у напрямку розробки стратегії модернізації обліку в банках України. Ця група може об'єднати різні напрямки експертизи та досвіду, щоб створити цілісний план дій, який відповідатиме потребам усього сектору.

Другою важливою пропозицією є розроблення єдиних стандартів обліку для всіх банків України. Це сприятиме уніфікації облікових процесів та забезпечить прозорість у фінансовій звітності. Однак, цей процес також має враховувати специфіку кожного банку та його потреби.

Підтримка з боку держави в модернізації облікових систем також відіграє ключову роль. Запровадження державних програм підтримки, таких як надання податкових пільг або субсидій, допоможе зменшити фінансові бар'єри для банків та стимулювати їх до інвестицій у вдосконалення обліку.

Підвищення обізнаності серед банківських працівників про новітні технології та методи обліку також є важливим кроком. Це може здійснюватися через проведення семінарів, тренінгів та інших освітніх заходів, які допоможуть співробітникам засвоїти необхідні навички та знання для роботи з новими системами та технологіями.

Очікувані результати від модернізації обліку в банках включають підвищення ефективності облікових процесів, покращення якості фінансової інформації та збільшення конкурентоспроможності банків як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. Ці результати не лише сприятимуть розвитку банківської системи України, а й позитивно позначаться на економіці країни в цілому.

Модернізація обліку в банківських установах України є невід'ємною частиною стратегічних змін, які стали необхідними в умовах постійної динаміки фінансового ринку та швидкого розвитку технологій. Цей процес передбачає

впровадження нових підходів до обліку та фінансової звітності, що сприятиме підвищенню ефективності, конкурентоспроможності та стійкості банків.

Перш за все, модернізація обліку дозволить банкам краще оцінювати та управляти ризиками. Це важливо, оскільки правильне управління ризиками є однією з ключових умов успішної діяльності банків. Застосування нових технологій та аналітичних методів дозволить більш точно прогнозувати та уникати ризикованих ситуацій.

Далі, модернізація обліку сприятиме підвищенню довіри до банківської системи з боку клієнтів та інвесторів. Ефективний та прозорий облік стане важливим фактором для підвищення довіри до фінансових установ, що, в свою чергу, сприятиме залученню нових клієнтів та інвестицій.

Крім того, модернізація обліку забезпечить вдосконалення аналітичних можливостей банків. Завдяки новим технологіям, банки зможуть отримувати більш глибокі знання про свою діяльність, що дозволить їм приймати кращі управлінські рішення та розробляти більш ефективні стратегії розвитку.

Ще одним важливим аспектом є інтеграція модернізованих облікових систем з іншими системами банку, такими як CRM, ERP, BAS тощо. Це дозволить забезпечити єдинообразний потік даних та оптимізувати внутрішні процеси.

У заключенні, модернізація обліку в банківських установах України є важливим кроком для їхнього подальшого розвитку та процвітання. Впровадження сучасних технологій, єдиних стандартів та підготовка кваліфікованих кадрів дозволять банкам відповідати сучасним вимогам та викликам. Такий постійний процес модернізації є важливим елементом забезпечення стійкості та розвитку банківської системи України.

ВИСНОВОК

Адміністрування податку на додану вартість (ПДВ) в Україні в умовах реформування податкового законодавства представляє собою складну систему, що потребує уваги та комплексного підходу. Останні роки в Україні характеризуються нестабільністю в законодавстві, що регулює оподаткування, та непередбачуваністю змін, які впливають на процеси адміністрування ПДВ.

У банківській сфері особливий підхід до обліку ПДВ, де банки є платниками цього податку з операцій з надання фінансових послуг. Вони зобов'язані вести окремий облік операцій, що підлягають оподаткуванню, та виставляти податкові накладні за ці операції. Однак, проблеми з податковими накладними, їх блокування та складнощі з податковим кредитом створюють значні труднощі для банків.

Одним з ключових етапів адміністрування ПДВ є нарахування податку. Постачальники товарів та послуг повинні правильно розраховувати суми ПДВ, які підлягають сплаті відповідно до законодавства. Виставлення податкової накладної та реєстрація її в Єдиному реєстрі податкових накладних є необхідними процедурами, щоб узаконити операції та забезпечити прозорість у фінансових відносинах між суб'єктами господарювання.

Сплата нарахованого ПДВ до бюджету є обов'язковою для підтримки фінансової стабільності держави та забезпечення реалізації соціальних та економічних програм. З іншого боку, право на податковий кредит дає можливість покупцям скористатися пільгами та знижками, що сприяє стимулюванню економічного зростання.

Облік ПДВ, у свою чергу, вимагає систематичного та докладного ведення журналів та книг обліку. Це дозволяє не лише уникнути помилок у розрахунках, а й забезпечити обґрунтованість сум податкового кредиту. Крім того, правильний

облік ПДВ є важливим аспектом забезпечення внутрішньої контрольної системи підприємства та захисту від можливих адміністративних санкцій.

Пропозиції з реформування податкового законодавства включають у себе спрощення процедур реєстрації податкових накладних, удосконалення системи податкового кредиту, впровадження електронного адміністрування ПДВ та збільшення прозорості та підзвітності контролюючих органів. Ці кроки можуть сприяти збільшенню надходжень до бюджету, спрощенню ведення бізнесу, зменшенню тіньової економіки та покращенню інвестиційного клімату.

У заключенні, реформування системи адміністрування ПДВ в Україні має бути направлене на забезпечення ефективного та прозорого оподаткування, а також має бути спрямоване на захист прав платників податків та стимулювання економічного розвитку країни. Це можливо лише за умови спільної роботи всіх зацікавлених сторін та прийняття конструктивних рішень на основі компетентних аналізів та ефективного взаємодії між державними органами, бізнесом та громадськістю.

У банківській сфері особливий підхід до обліку ПДВ, де банки є платниками цього податку з операцій з надання фінансових послуг. Вони зобов'язані вести окремий облік операцій, що підлягають оподаткуванню, та виставляти податкові накладні за ці операції. Однак, проблеми з податковими накладними, їх блокування та складнощі з податковим кредитом створюють значні труднощі для банків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх Л.М. Єдиний податок четвертої групи в контексті реформування оподаткування сільського господарства в Україні.
https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%84%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D0%B4%D0%BB%D1%8F_%D1%84%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%86%D1%96%D0%B2_%28%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0_%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%29 2016. 24 с.
2. Бабій А.О., Грицун Т.В. Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств-платників єдиного податку IV групи. DeVisu. 2017. 13 травня. URL: <https://kyivobl.tax.gov.ua/media-ark/local-news/439108.html>
3. Богоділова М.Є. Особливості адміністрування, відшкодування, аналізу та прогнозування податку на додану вартість/ М.Є. Богоділова, Свешніков, В.І. Крижановський// Навч.посіб. – 2016р. – Київ. – с.28-21. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/2_ukr/123.pdf
4. Буркова Л.А. Переваги та недоліки запровадження електронного обліку та адміністрування ПДВ/ Л.А. Буркова, І.В. Коваленко// Фінансовий Простір. – 2017р. – Вип.№2. – с.20-24. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1380>
- 5.Вознюк О.П., Ілляшенко О.М., Іванова Т.С. Оподаткування сільськогосподарських виробників: податок на додану вартість. Аграрний вісник. 2016. № 12. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3486&i=4>

- 6.Гайдукевич Т.С., Франчук О.М. Бюджетне регулювання оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка АПК. 2016. Вип. 202 (80.2): Збірник наукових праць. с. 379—382.
- 7.Горин В. Проблеми підвищення фіскальної ефективності податку на додану вартість. Галицький економічний вісник. 2013. С. 118-125.
- 8.Дахнова О. Є., Білик М. Ю. Оцінка індикаторів фіскальної ефективності ПДВ в Україні. Молодий вчений. 2017. С. 431-435.
- 9.Зайченко О.І., Лісова Ю.О., Шевчук Т.О. Державна підтримка розвитку сільського господарства України в умовах євроінтеграції: монографія. Київ: ІАЕ, 2019. С. 14—16. Опубліковано 29.01.2021.
- 10.Каленська М.О. Аналіз фіскальної ефективності та регулюючої ролі податку на додану вартість. Класичний приватний університет. Приазовський економічний вісник. 2018. Випуск 1(06). С. 148-153.
- 11.Лупенко Ю., Тулуш Л. Стратегічні напрями податкового регулювання розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року. Київ
- 12.Лупенко Ю. О., Тулуш Л.Д. Оподаткування сільського господарства в умовах трансформації спеціальних податкових режимів // Економіка АПК. 2016. №. 1. С. 5–17
- 13.Мартинів А. Механізм справляння ПДВ з агровиробників: зміни – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://omp.com.ua/ua/presscenter/publications/mehanizm_spravlyannya_pdv_z_agrovirobniki v:_zmini-2016](http://omp.com.ua/ua/presscenter/publications/mehanizm_spravlyannya_pdv_z_agrovirobniki_v:_zmini-2016)
- 14.Ощепков О.П., Шкепу В.Ф. Податок на додану вартість та його роль у формуванні доходів державного бюджету України. Економіка харчової промисловості. 2017. Т. 9, Вип. 4. С. 89-94.
- 15.Прокопчук О., Тулуш Л. Функціонування податку на додану вартість у сфері агропромислового виробництва : монографія. Київ : ІАЕ, 2011. 280 с.

- 16.Сарапіна О.А., Єремян О.М. Оподаткування вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників: особливості, проблеми і перспективи. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2021. № 2(37). С. 116–122.
- 17.Слатвінська М.О. Аналіз фіскальної ефективності та регулюючої ролі податку на додану вартість. Класичний приватний університет. Приазовський економічний вісник. 2018. Випуск 1(06). С. 148-153.
- 18.Сотніченко О.А. Вдосконалення фіскальної ефективності непрямих податків в Україні. URL: <http://journals.uran.ua/tarp/article/download/171683/173624420>
- 19.Синчак В.П Ярмоленко Ю. Ю. ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ВПЛИВ СТАВОК ПДВ НА ПОДАТКОВУ ПОВЕДІНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ
- 20.Тулуш Л. Д. Реформування податку на додану вартість у сільському господарстві // Економіка АПК. 2016. №. 2. С. 69–79.
- 21.Тулуш Л. Моделі та механізми оподаткування поставок сільськогосподарської продукції // Економіка АПК. 2011. № 1. С. 101–109.
- 22.Тулуш Л. Режим ПДВ-акумуляції як інструмент фіскального стимулювання розвитку агропромислового виробництва // Економіка АПК. 2015. № 8. С. 44–55.
- 23.Федун Л. М., Сторожук О. В. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в Україні. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2016. С. 206-223.
- 24.Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
- 25.Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
- 26.Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

- 27.Податковий Кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- 28.Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 117 із змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-2018-п>.
- 29.Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 2015 року № 1307 із змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16>.
- 30.Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення адміністрування податку на додану вартість: Закон України від 16 липня 2015 року № 643-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643-19>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1.1

Таблиця 1.1 – Послуги, що підлягають оподаткуванню ПДВ

Тип ПДВ	Ставка	Опис	Приклади
Загальна	20%	Застосовується до більшості товарів та послуг	Продукти харчування (за винятком деяких), одяг, взуття, побутова техніка, електроніка, послуги ресторанів, готелів, транспортні послуги
Спеціальна (знижена)	7%	Застосовується до певних категорій товарів та послуг	Сільськогосподарська продукція (за винятком деяких), тварини, теплова енергія, послуги з культурно-мистецьких заходів (показ вистав, концертів, кінофільмів), екскурсії у музеях та зоопарках, послуги з демонстрації фільмів для осіб з обмеженими можливостями, послуги з проживання в готелях (до 2023 року)
Спеціальна (підвищена)	14%	Застосовується до деяких продуктів харчування	Зернові та олійні культури, цукровий буряк
Звільнена від ПДВ	0%	Експорт товарів за межі митної території України, певні послуги (послуги з продажу цінних паперів, послуги з управління активами інвестиційних фондів, оренда земельних ділянок сільськогосподарського призначення)	

Табл. 1.1. Джерело: сформовано автором

Таблиця 1.5

Таблиця 1.5 – Зміни в правилах обліку ПДВ

Дата	Зміна	Опис
01.03.2023	Введення зниженої ставки ПДВ 7%	Застосовується до: - Сільськогосподарської продукції (за винятком деяких) - Тварин - Теплової енергії
31.12.2023	Скасування зниженої ставки ПДВ 7%	Повернення до стандартної ставки 20% для більшості товарів та послуг, які раніше оподатковувалися за 7%.
01.01.2024	Збереження зниженої ставки ПДВ 7%	Збереження 7% ставки для: - Послуг з культурно-мистецьких заходів (показ вистав, концертів, кінофільмів) - Екскурсій у музеях та зоопарках - Послуг з демонстрації фільмів для осіб з обмеженими можливостями - Послуг з проживання в готелях (до 31.12.2024)
23.12.2020	Звільнення від ПДВ	Звільнення від ПДВ для деяких видів послуг та робіт у сфері кінематографії (національні фільми, реставрація кіноспадщини)
23.12.2020	Тимчасове застосування 7% ПДВ	Тимчасове застосування 7% ПДВ для послуг з проживання в готелях до 31.12.2023 року
01.01.2024	Скасування тимчасового застосування 7% ПДВ	Скасування 7% ставки для послуг з проживання в готелях з 01.01.2024 року

Джерело: сформовано автором

Таблиця 2.2

Таблиця 2.2 – Ставки ПДВ за основними банківськими операціями:

Операція	Опис	Ставка ПДВ
Оплата комісійних за послуги банку	Оплата комісійних за перекази коштів, обслуговування рахунку, випуск та обслуговування платіжних карток тощо	20%
Обмін валют	Купівля та продаж іноземної валюти	20%
Фінансування	Отримання кредитів, факторингових послуг, лізингу тощо	20%
Інші послуги	Оренда сейфів, депозитарні послуги, розрахунок готівкою тощо	20%

Табл. 2.2. Джерело: узагальнено автором

Таблиця 2.3

Таблиця 2.3 – Етапи розблокування податкових накладних

1. Подання заяви на розблокування	- Заповнити та подати заяву на розблокування податкової накладної в електронній формі через Електронний кабінет платника податків. - Прикріпити до заяви необхідні документи, що підтверджують відповідність показників податкової накладної дійсному здійсненню операції з купівлі/продажу товарів/послуг.	Заява подається протягом 20 календарних днів з дати отримання повідомлення про блокування.
2. Розгляд заяви	- Комісія ДПС протягом 5 робочих днів з дати отримання заяви проводить документальну перевірку наданих документів. - У разі виявлення невідповідностей або відсутності необхідних документів, комісія може запросити додаткову інформацію або документи.	Комісія може залучати до перевірки інші органи ДПС, а також проводити виїзні перевірки.
3. Рішення про розблокування	- Комісія ДПС протягом 5 робочих днів з дати завершення перевірки приймає рішення про розблокування або відмову у розблокуванні податкової накладної. - У разі розблокування, інформація про це протягом 1 робочого дня оновлюється в Єдиному реєстрі податкових накладних. - У разі відмови, платник податків отримує повідомлення про причини відмови.	Платник податків може оскаржити рішення комісії в судовому порядку.

Джерело: узагальнено автором

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА		3 0 0 4 2 0 2 3 2 5 / 											
Постачальник (продавець) (назвилювання, прізвище, ім'я, по батькові) та назви/створення - для фізичної особи - підприємця) 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 (індивідуальний податковий номер) (номер філії)¹ (податковий номер платника податку² або серія (за наявності) та номер паспорта³) (код)⁴													
Отримувач (посупень) (назвилювання, прізвище, ім'я, по батькові) та назви/створення - для фізичної особи - підприємця) 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 7 (індивідуальний податковий номер) (номер філії)¹ (податковий номер платника податку² або серія (за наявності) та номер паспорта³) (код)⁴													

Розділ А		
I	Загальна сума коштів, що підлягають оплаті, з урахуванням податку на додану вартість.	109500,00
II	Загальна сума податку на додану вартість, з чого:	18250,00
III	загальна сума податку на додану вартість за основним ставкою	18250,00
IV	загальна сума податку на додану вартість за ставкою 7 %	
V	загальна сума податку на додану вартість за ставкою 14 %	
VI	Усього обсяги постачання за основним ставкою (код ставки 20)	
VII	Усього обсяги постачання за ставкою 7 % (код ставки 7)	91750,00
VIII	Усього обсяги постачання при експорті товарів за ставкою 14 % (код ставки 14)	
IX	Усього обсяги постачання при експорті товарів за ставкою 6 % (код ставки 901)	
X	Усього обсяги постачання на внутрішній територій України за ставкою 0 % (код ставки 903)	
XI	Усього обсяги експорту, здійснених від оподаткування (код ставки 905)	
XII	Інші види зворотної (заставної) тари	

Розділ Б												
№ з/п	Опис (номіклатура) товарів/послуги продажу	Код			Одиничні одиниці товару/послуги		Класифікація (об'єм, обсяг)	Шлях постачання одиниці товару / послуги або максимальна роздрібна ціна товариів без урахування податку на додану вартість	Код ставки	Код пільги ⁷	Обсяги постачання (без оподаткування) без урахування податку на додану вартість	Сума податку на додану вартість
		товари згідно з УКТ ЗЕД	описані импортного товару ²	послуги згідно з ДКПП	умовне позначення (українською)	код						
1	2	3.1	3.2	3.3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Хліб із зерниці	1905			шт.	2112	2000	25,00	20		50000,00	10000,00
2	Приники	1905			шт.	2112	500	82,50	20		41250,00	8250,00

Сума податку на додану вартість, нарахований (сплачений) у зв'язку з постачанням товарів/послуг, зазначених у цій накладній, визначено правильно, відповідно сум податкових зобов'язань продавця.

Підпис (функціональний) особа / фізична особа (заповнює продавець)

Марка ВАРЕНКО

0 1 2 3 1 2 1 0 1 2 1 1

(Висновок № ПРЗНВНП) (структурний номер області/версії платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта)

Рисунок 1.3

Рисунок 1.3 – Декларація з ПДВ [2]

(повне найменування (позначка, ім'я, по батькові) платника податку згідно з реєстраційними документами, дата та номер договору (угоди))

031	Податковий номер платника податку ³ або серія (за наявності) та номер паспорта ³	12345678
04	Індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість	1234567891
05	Податкова адреса вул. Пухова, 117, офіс № 5, м. Чернівці, 14032	Почтовий індекс 1 4 0 3 2
		Телефон 0462-703-791
		Електронна адреса ndi@gmail.com

Декларація подається до **Чернівецька державна податкова інспекція Головного управління ДПС у Чернівецькій області**
(найменування контролюючого органу, до якого подається звітність)

Код рядка	Код додати	І. ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	(грн)	
			Обсяги постачання (без податку на додану вартість) колонка А	Сума податку на додану вартість колонка Б
1		Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою та ставками 7 % і 14 %, крім ввезення товарів на митну територію України	x	x
1.1	Д1	операції, що оподатковуються за основною ставкою	710000	142000
1.2	Д1	операції, що оподатковуються за ставкою 7 %		
1.3	Д1	операції, що оподатковуються за ставкою 14 %		
2		Операції з ввезення товарів за межі митної території України	x	x
2.1		операції, що оподатковуються за нульовою ставкою		0
2.2		операції, що звільнені від оподаткування		x
3		інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою		0
4		Нараховано податкових зобов'язань відповідно до пункту 198.5 статті 198 та пункту 199.1 статті 199 розділу V Податкового кодексу України (далі – Кодекс) за операціями, що оподатковуються за:	x	x
4.1	Д1, Д6	основною ставкою		
4.1.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань		
4.2	Д1, Д6	ставкою 7 %		
4.2.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань		
4.3	Д1, Д6	ставкою 14 %		
4.3.1	Д1, Д6	коригування податкових зобов'язань		
5	Д5	Операції, що не є об'єктом оподаткування, операції з постачання послуг за межами митної території України та послуг, місце постачання яких визначено відповідно до пунктів 185.2, 186.3 статті 186 розділу V Кодексу за межами митної території України, операції, що звільнені від оподаткування		x
5.1	Д5	у тому числі операції, що звільнені від оподаткування:		x
5.1.1		з рядка 5.1 сума коригування обсягів за такими операціями		x
6	Д1	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території України, що оподатковуються за:	x	x
6.1	Д1	основною ставкою		
6.2	Д1	ставкою 7 %		
7	Д1	Коригування податкових зобов'язань		
8		Коригування податкових зобов'язань у зв'язку з нецільовим використанням товарів, ввезених із застосуванням звільнення від податку на додану вартість (*)		
9		Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків (1.1 + 1.2 + 1.3 + 4.1 + 4.1.1 (-/+)) + 4.2 + 4.2.1 (-/+) + 4.3 + 4.3.1 (-/+) + 6.1 (-/+) + 6.2 (-/+) + 7 (-/+) + 8)	x	142000

Рисунок 1.4 – Формула розрахунку ПДВ:

$$\text{Сума ПДВ} = \frac{(\text{Ціна товару/послуги} \times \text{Ставка ПДВ})}{(1 + \text{Ставка ПДВ})}$$

Рисунок 1.4 Джерело: сформовано автором

Рисунок 2.1

Рисунок 2.1 – Організаційна структура АТ «ПУМБ» [3]

Рисунок 2.4

Рисунок 2.4 – Повідомлення щодо розблокування Податкової накладної

[4]

ГОЛОВНЕ МЕНЮ

Файл Правка Вигляд Сервіс Довідка

Головне меню Реєстр податкових документів X Реєстр звітів X 11312303 X 11312303 X

коригування в єдиному реєстрі податкових накладних

ТАБЛИЦЯ
данек платника податку на додану вартість

Тип особи:
☒ юридична особа ☐ фізична особа – підприємець

Індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість

Податковий номер або серія (за наявності) та номер паспорта*

☐ Сільськогосподарський товаровиробник, який на 31 грудня 2016 р. застосовував спеціальний режим оподаткування відповідно до статті 209 Податкового кодексу України
 ☐ Сільськогосподарський товаровиробник, включений до Реєстру отримувачів бюджетної дотації

Товариство з обмеженою відповідальністю "АВС"
(найменування або прізвище, ім'я та по батькові (за наявності) платника податку)

Порядковий номер	Код згідно з КВЕД	Код згідно з УКТЗЕД/Державним класифікатором продукції та послуг товарів/послуг (придбання (отримання), ввезення на митну територію України)	Код згідно з УКТЗЕД/ Державним класифікатором продукції та послуг товарів/послуг (постачання/надання)
1	10.82	10.82.22-53.00	-
2	31.01	8304000000	-
3	31.02	-	9403301100

Зазначена інформація є повною і достовірною.

Додаток В

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2023 рік	2022 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	33 747 952	46 455 869
Кредити та аванси банкам	7	4 213 505	3 490 916
Інвестиції в цінні папери	8	58 155 525	12 586 771
Кредити та аванси клієнтам	9	52 058 047	43 770 237
Похідні фінансові активи	18	8 510	–
Поточні податкові активи		–	32 962
Інші фінансові активи	12	2 611 752	2 419 697
Інші нефінансові активи	12	273 802	330 806
Основні засоби	10	1 652 243	1 710 376
Інвестиційна нерухомість	10	59 168	59 168
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	320 312	654 811
Активи з права користування	11	234 030	259 282
Відстрочені податкові активи	24	–	203 325
Всього активів		153 334 846	111 974 220
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	13	–	4 188 304
Кошти банків	14	2 716 727	2 324 222
Кошти клієнтів	15	126 542 822	90 299 888
Похідні фінансові зобов'язання	18	1 250	93 807
Орендні зобов'язання	16	266 294	274 383
Поточні податкові зобов'язання	24	3 200 277	–
Інші фінансові зобов'язання	17	2 188 420	2 546 201
Інші нефінансові зобов'язання	17	909 011	551 034
Відстрочені податкові зобов'язання	24	120 273	–
Всього зобов'язань		135 945 074	100 277 839
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		403 283	430 759
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 407 291	(350 345)
Резервний капітал		2 909 909	2 909 909
Нерозподілений прибуток		7 787 034	3 823 803
Всього власного капіталу		17 389 772	11 696 381
Всього зобов'язань та власного капіталу		153 334 846	111 974 220

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року:

Додаток Г

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Звіт про прибуток або збиток за 2023 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	19 916 370	14 512 778
Процентні доходи	20	348 180	382 603
Процентні витрати	20	(7 899 066)	(4 740 903)
Чистий процентний дохід		12 365 484	10 154 478
Комісійні доходи	21	3 935 528	3 205 014
Комісійні витрати	21	(1 791 291)	(1 183 751)
Чистий комісійний дохід		2 144 237	2 021 263
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 27	(439 299)	(10 338 901)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		857 655	1 264 678
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		42 712	166 962
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(11 549)	(50 656)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	–	(249)
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		167 524	177 491
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		–	(2)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів		–	1 243 421
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		–	1 064
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(683)	2 109
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 27	38 392	(80 449)
Інші прибутки (збитки)	22	116 768	231 755
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		15 281 241	4 792 964
Операційні витрати	23	(7 043 808)	(5 278 302)
Прибуток (збиток) до оподаткування		8 237 433	(485 338)
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	24	(4 281 958)	87 615
Прибуток (збиток) за звітний період		3 955 475	(397 723)
Прибуток (збиток) на акцію (гривень на акцію)	30	276,15	(27,77)

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року: